

Kallelse och föredragningslista

Kommunstyrelsen kallas till sammanträde 2026-09-07

Tid: 13:00

Plats: Väwaren

Föredragningslista

Upprop

Fråga om det finns jäv

	Ärende	Dnr	Föredragande
1	Val av justerare och fastställande av föredragningslista		
2	Information - BOB-rådet		Polisen - Ulrika Borg kl. 13:05- 13:35
3	Delegationsordningen för kommunstyrelsen	KS/2026:84	Linus Nilsson kl. 13:35-13:45
4	Preliminära budgetramar för kommunstyrelsen	KS/2026:127	
5	Ansökan till Svenska Unescorådet	KS/2026:155	
6	Riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete	KS/2025:214	
7	Byte till Prisindex Kommunal Verksamhet (PKV) för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll	KS/2026:151	

Kommunstyrelsen

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

8	Anmälan av delegationsbeslut	KS/2026:31	
9	Meddelanden och handlingar för kännedom	KS/2026:177 , KS/2026:2, KS/2026:3, KS/2026:42, KS/2026:129 , KS/2026:147	
10	Övriga frågor		
11	Kommundirektören informerar		

Peter Karlsson (M)
Ordförande

Vid frågor om ärenden/handlingar eller vid förhinder kontakta:

Sara Wiesner
Kommunsekreterare
010- 234 73 62
sara.wiesner@vadstena.se

Kommunstyrelsen

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

§ 104

Delegationsordningen för kommunstyrelsen

Vår beteckning: KS/2026:84 - 002

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

1. Delegationsordningen för kommunstyrelsen revideras utifrån cybersäkerhetslagen i enlighet med kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sammanfattning

Utifrån cybersäkerhetslagens krav på att lämna upplysning inom 24 timmar och att göra en incidentanmälan inom 72 timmar när det gäller betydande cybersäkerhetsindicer önskar kommunstyrelseförvaltningen att detta delegeras till kommundirektören i dennes roll som förvaltningschef.

Den 15:e januari 2026 fick Sverige en ny lagstiftning i form av cybersäkerhetslagen (2025:1506). Detta som ett led i enlighet med EU-direktivet Network and Information Systems 2 , NIS2. Detta innebär att flera olika sektorer nu behöver arbeta systematiskt med cybersäkerhet och ha en beredskap i frågorna på både en organisatorisk, teknisk och fysisk nivå.

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

Förutom att ha ett systematiskt arbete i frågorna är Vadstena kommun skyldigt att från dess att vi fått kännedom om en betydande cybersäkerhetsincident inom 24 timmar lämna upplysning om denna till Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC). Efter upplysningen har lämnat så ska kommunen inom 72 timmar lämna in en incidentanmälan där det ska framgå vad som skett, åtgärder och pågående arbete med incidenten.

I förberedelsearbetet med den nya lagstiftningen har kommunen arbetat fram en rutin för hanteringen av cybersäkerhetsincidenter. Då kommunstyrelsen och nämnderna är informationsägare och ytterst ansvariga så önskar kommunstyrelseförvaltningen att lämnande av uppgift samt anmälan av cybersäkerhetsincident delegeras till förvaltningscheferna. På kommunstyrelseförvaltningen innebär det kommundirektören i dennes roll som förvaltningschef.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott daterad den 14 augusti 2026, KS/2026:84

Förslag till delegationsordning för kommunstyrelsen- revidering utifrån CSL

Beslutet med handlingar expedieras till

-

Beslutet expedieras till

Kommundirektör

Biträdande kommundirektör

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott

Tjänsteskrivelse- revidering av kommunstyrelsens delegationsordning utifrån cybersäkerhetslagen

Vår beteckning: KS/2026:84 – 002 Delegation, attesträtt, beslutanderätt

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

1. Delegationsordningen för kommunstyrelsen revideras utifrån cybersäkerhetslagen i enlighet med kommunstyrelseförvaltningens förslag.

Sammanfattning

Utifrån cybersäkerhetslagens krav på att lämna upplysning inom 24 timmar och att göra en incidentanmälan inom 72 timmar när det gäller betydande cybersäkerhetsindicer önskar kommunstyrelseförvaltningen att detta delegeras till kommundirektören i dennes roll som förvaltningschef.

Den 15:e januari 2026 fick Sverige en ny lagstiftning i form av cybersäkerhetslagen (2025:1506). Detta som ett led i enlighet med EU-direktivet Network and Information Systems 2 , NIS2. Detta innebär att flera olika sektorer nu behöver arbeta systematiskt med cybersäkerhet och ha en beredskap i frågorna på både en organisatorisk, teknisk och fysisk nivå.

Förutom att ha ett systematiskt arbete i frågorna är Vadstena kommun skyldigt att från dess att vi fått kännedom om en betydande cybersäkerhetsincident inom 24 timmar lämna upplysning om denna till Nationellt cybersäkerhetscenter (NCSC). Efter upplysningen har lämnat

så ska kommunen inom 72 timmar lämna in en incidentanmälan där det ska framgå vad som skett, åtgärder och pågående arbete med incidenten.

I förberedelsearbetet med den nya lagstiftningen har kommunen arbetat fram en rutin för hanteringen av cybersäkerhetsincidenter. Då kommunstyrelsen och nämnderna är informationsägare och ytterst ansvariga så önskar kommunstyrelseförvaltningen att lämnande av uppgift samt anmälan av cybersäkerhetsincident delegeras till förvaltningscheferna. På kommunstyrelseförvaltningen innebär det kommundirektören i dennes roll som förvaltningschef.

Finansiering

Ärendet är inte i behov av finansiering.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott daterad den 14 augusti 2026, KS/2026:84

Förslag till delegationsordning för kommunstyrelsen- revidering utifrån CSL

Beslutet med handlingar expedieras till

-

Beslutet expedieras till

Kommundirektör

Biträdande kommundirektör

Kommunstyrelsens förvaltning

Madeleine Andersson
Kommundirektör

Linus Nilsson
Informationsförvaltare

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

Delegationsordning för kommunstyrelsen

Gäller från och med **2026-09-07**

Antagen av kommunstyrelsen 2026-, §

Ärendebeteckning: KS/2026:84 003 Reglementen, stadgar, förordningar | Ansvarig handläggare:
Kommundirektör

VADSTENA
KOMMUN

Versionshistorik

Datum	Beskrivning	Uppföljning
2022-11-02	Antagen	Senast år 2026
2024-04-08 § 56	Reviderad	
2024-12-09	Reviderad	
2025-02-03	Redaktionell ändring	
2026-05-11	Antagen inför ny mandatperiod	Senast 2030
2026-09-07	Reviderad utifrån cybersäkerhetslagen	Senast 2030

Förkortningar

FvL förvaltningslagen

CSL cybersäkerhetslagen

GDPR dataskyddsförordningen

MBL medbestämmandelagen

OSL offentlighets- och sekretesslagen

TF tryckfrihetsförordningen

VADSTENA
KOMMUN

Innehåll

Förkortningar.....	2
Allmänna förutsättningar.....	1
Delegation eller ren verkställighet?.....	2
Ärenden som inte kan delegeras.....	2
Ärenden som inte finns i delegationsordningen.....	3
Vidaredelegation.....	3
Ersättare för delegat.....	4
Anmälan av delegationsbeslut.....	4
Överklagande.....	5
Brådskanie fall.....	5
1. Allmänna ärenden.....	6
2. Personal- och arbetsgivarärenden.....	12
3. Ekonomi-, finans- och stiftelseärenden.....	16
4. Upphandling av varor och tjänster.....	19
5. Fastigheter och lokaler.....	21
6. Räddningstjänsten.....	22

VADSTENA
KOMMUN

Allmänna förutsättningar

De juridiska förutsättningarna för nämndens möjlighet att delegera beslutanderätt följer av kommunallagen. I denna beskrivning likställer vi nämnd och styrelse.

Med delegering avses att nämnden överför självständig beslutanderätt till förtroendevalda eller anställda i kommunen, det vill säga nämnden ger någon i uppdrag att fatta beslut på nämndens vägnar i vissa ärenden. Besluten har samma rättsverkan som nämndens egna beslut. Nämnden kan inte ändra eller återkalla ett beslut som har fattats med stöd av delegation, dock kan nämnden när som helst besluta om att återkalla en delegats beslutanderätt.

Blandad delegation, det vill säga av nämnd delegerad gemensam beslutanderätt till både anställd och förtroendevald är inte tillåten.

Samtliga beslut som fattas på delegation ska följa gällande lagar, Vadstena kommuns beslutade styrdokument samt ligga inom budgeterad ram för den verksamhet som beslutet gäller.

På de punkter där samråd är villkorat ska det tydligt framgå av beslutet eller beslutsunderlaget att delegaten tagit beslutet i samråd.

Den som fått beslutanderätten har även en skyldighet att i förekommande fall ansvara för att information och förhandling enligt MBL (samverkan i FÖS och KÖS) sker med de fackliga organisationerna.

En kommun kan inom ramen för avtalssamverkan med annan kommun eller regionen, med de begränsningar som följer av kommunallagen, komma överens om att uppdra åt anställd i den andra kommunen eller regionen att besluta på kommunens vägnar, i ett visst ärende eller en viss grupp av ärenden. Det kan vara aktuellt inom flera områden till exempel socialtjänst, bygg- och miljöverksamhet och serveringstillstånd.

Kommunallagens regler om jäv ska beaktas vid delegering.

Delegation eller ren verkställighet?

Delegation gäller endast beslut som nämnden annars skulle fatta. I förvaltningen fattas löpande ett stort antal beslut som ett led i att verkställa det uppdrag förvaltningen har. Sådana verkställighetsbeslut omfattas inte av delegationsordningen och anmäls inte till nämnden. Gränsen mellan delegering och ren verkställighet är ofta något flytande. Med delegering avses dock att det finns utrymme för alternativa lösningar och att beslutsfattaren måste göra vissa överväganden och bedömningar. Yttrande som att avge ett remissvar kräver överväganden om innehållet och en självständig bedömning. Delegation krävs för att kommunstyrelsen ska överlämna uppdraget om yttrande till en anställd.

Vid ren verkställighet saknas utrymme för självständiga bedömningar som vid tillämpning av en taxa eller riktlinjer. Beslut som är ren verkställighet kan inte överklagas. Verkställighet rör främst interna beslut och ställningstaganden för den inre verksamheten, till exempel de flesta personaladministrativa besluten och andra beslut i den löpande driften.

Ärenden som inte kan delegeras

Enligt kommunallagen är följande ärenden undantagna från möjligheten till delegation:

- Ärenden som rör verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet

VADSTENA
KOMMUN

- Framställningar eller yttranden till kommunfullmäktige liksom yttranden med anledning av att beslut i styrelsen i dess helhet eller av kommunfullmäktige har överklagats.
- Ärenden som rör myndighetsutövning mot enskilda, om de är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt.
- Ärenden som enligt lag eller annan författning inte får delegeras.

Delegat som av frånvaro eller av andra skäl inte anser sig kunna fatta beslut i ett visst ärende kan överlämna ärendet till nämnden för beslut. Vid vidaredelegation kan ärendet i stället överlämnas till den som beslutat om vidaredelegation.

Ärenden som inte finns i delegationsordningen

En delegationsordning kan aldrig bli heltäckande. Ärenden som inte finns i delegationsordningen ska avgöras av nämnden enligt ovanstående eller annars av den som handlägger och har delegation i liknanden ärenden.

Vidaredelegation

Om nämnden så beslutat får förvaltningschefen vidaredelegera sin beslutanderätt till annan anställd i kommunen. Möjlighet till vidaredelegation av beslutanderätt enligt delegationsordningen är endast förbehållen förvaltningschefen. Ett beslut som har fattats med stöd av vidaredelegation ska anmälas till nämnden.

VADSTENA
KOMMUN

Ersättare för delegat

Beslut i ärenden som delegerats till anställd handläggs vid förhinder för denna enligt följande:

1. Av den som har förordnats som personens ställföreträdare/vikarie
2. Av den som enligt delegationsordningen utsetts att ersätta delegaten
3. Av närmast överordnad chef

Kommundirektören kan alltid vara ersättare för samtliga anställda om inget annat anges vid respektive ärende. Undantaget ärenden som avser myndighetsutövning eller omfattas av sekretess.

Om nämndens ordförande är frånvarande inträder första vice ordförande. Som allmän princip gäller att ersättare inte bör besluta i viktiga ärenden om beslutet utan större nackdel kan vänta tills delegaten återkommer.

Anmälan av delegationsbeslut

Delegationsbeslut ska anmälas till nämndens nästa sammanträde.

Besluten ska finnas tillgängliga på sammanträdet och biläggs övriga handlingar till sammanträdet.

Protokollföring av anmälan om delegationsbeslut ska ske med hänsyn till reglerna för hur beslut överklagas. Det ska vara möjligt att i efterhand kunna se vilka delegationsbeslut som anmälts vid ett visst sammanträde.

VADSTENA
KOMMUN

Överklagande

Delegationsbeslut kan överklagas antingen med stöd av kommunallagen, så kallad *laglighetsprövning*, eller med stöd av andra bestämmelser i respektive lag och förordning, så kallad *förvaltningsbesvär*.

Överklagande genom laglighetsprövning ska ske inom tre veckor från den dag då justering av protokollet från det aktuella sammanträdet tillkännagivits på kommunens elektroniska anslagstavla.

Förvaltningsbesvär innebär att beslutet prövas i sak och den prövande myndigheten kan ändra på beslutets innehåll. Överklagande ska ske inom tre veckor från den dag då den klagande fått ta del av beslutet.

Brådiskande fall

Utöver av vad som framgår nedan delegerar nämnden åt ordföranden, med första vice ordföranden som ersättare, att besluta å nämndens vägar i ärenden som är så brådiskande att man inte kan avvakta nämndens avgörande. Det förutsätts att denna beslutanderätt används restriktivt. Sådana beslut ska anmälas vid nämndens nästa sammanträde och innehålla en uppgift om att ärendet var brådiskande.

VADSTENA
KOMMUN

1. Allmänna ärenden

Nr	Ärende	Delegat (Ersättare inom parentes)	Kommentar
1.1	Beslut i ärenden som är så brådskande att kommunstyrelsens beslut inte kan vänta	Ordförande (första eller andra vice ordförande)	
1.2	Beslut om ledamots/ersättares deltagande i kurser, konferenser och studiebesök	Ordförande (första vice ordförande)	
1.3	Beslut att inte lämna ut en allmän handling, att inte lämna ut en uppgift ur en allmän handling samt att lämna ut en handling med förbehåll	Biträdande kommundirektör (kommundirektör)	TF 2:14 OSL 6:2, 7
1.4	Pröva om överklagande skett i rätt tid och avvisa överklagande som kommit in för sent	Biträdande kommundirektör (kommunsekreterar e)	FvL § 45
1.5	Beslut att utse ombud att föra kommunens talan inför domstolar och andra myndigheter samt vid förrättningar av olika slag	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	
1.6	I sådana mål och ärenden där kommunstyrelsen ska	Kommunstyrelsens arbetsutskott	Upp till 10 prisbasbelopp

VADSTENA
KOMMUN

	föra kommunens talan. Träffa överenskommelse om betalning av fordran, anta ackord, ingå förlikning mm		
1.7	Arrangera större evenemang utöver de som finns i planen.	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
1.8	Beslut om att företräda kommunen i branschorganisationer	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
1.9	Tolkning och tillämpning av regler för arvoden och ersättningar till förtroendevalda	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
1.10	Beslut om att överklaga beslut om bosättning enligt folkbok-föringslagen	Biträdande kommundirektör (kommundirektör)	
1.11	Beslut om tillstånd att använda kommunens heraldiska vapen och logotype	Kommunikationschef (kommunikatör)	
1.12	Utse kommunens representanter i alla politiska samrådsgrupper inom Region Östergötland	Kommunstyrelsens ordförande (Första vice ordförande)	Samråd med nämndordförande
1.13	Utse samtliga tjänstepersoner i ledningsgrupperna som är kopplade mot de politiska samrådsgrupperna	Kommundirektör (bitr. kommundirektör)	Samråd med förvaltningschef

VADSTENA
KOMMUN

	inom Region Östergötland		
1.14	Ge direktiv till stämmoombud	Kommunstyrelsens arbetsutskott	Gäller inte ärenden som beslutas av kommunfullmäktige eller är av större vikt
	Yttranden		
1.15	Avge yttrande om förordnande av begravningsombud	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	
1.16	Avge yttrande om förordnande av vigselförrättare	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	
1.17	Beslut om remiss vid beredning av ärenden till kommunstyrelsen och kommun- fullmäktige samt begära in yttranden från andra nämnder	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	
1.18	Beslut om att skicka ärenden på remiss till externa remissinstanser	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
1.19	Beslut om yttranden, där kommunen är remissinstans, som är av mindre principiell betydelse för kommunen eller att i dessa fall avstå från att lämna yttrande	Kommundirektör (Biträdande kommundirektör)	

VADSTENA
KOMMUN

1.20	Svara på remisser och likande av principiell karaktär då kommunstyrelsens beslut inte kan inväntas	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
1.21	Avstå från att avge yttrande av principiell karaktär vid inkomna remisser och likande då kommunen ska yttra sig	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
1.22	Överlåta till tjänsteperson att besvara externa remisser av principiell karaktär	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
1.23	Överklagande av beslut från annan myndighet som rör Kommunstyrelsens verksamhetsområde och som är av mindre principiell betydelse	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	
1.24	Avge yttrande avseende överklagade beslut som rör Kommunstyrelsens verksamhetsområde och som är av mindre principiell betydelse	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	
1.25	Ansöka om bidrag till projekt från olika myndigheter, tex	Kommunstyrelsens ordförande (Första vice ordförande)	

	LONA, Trafikverket, Socialstyrelsen m.m.		
	Dataskyddsförordningen (GDPR)		
1.26	Beslut om registrerades rättigheter enligt dataskyddsförordningen	Förvaltningschef (kommundirektör och biträdande kommundirektör)	Artikel 12.5 samt 15-21 GDPR
1.27	Tecknande av personuppgiftsbiträdes-avtal inkl. instruktioner	Ursprungsdelegat i tecknat huvudavtal (kommundirektör och biträdande kommundirektör)	Artikel 28 GDPR
1.28	Beslut om anmälan personuppgiftsincident	Förvaltningschef (kommundirektör och biträdande kommundirektör)	Artikel 33 GDPR, samråd Med dataskyddsombud innan anmälan. Inom 72 timmar efter vetskap om incident
1.29	Fastställa konsekvensbedömning avseende dataskydd	Förvaltningschef (kommundirektör och biträdande kommundirektör)	Artikel 35, 1-3 GDPR. Samråd med dataskyddsombud innan fastställande
1.30	Utse dataskyddsombud för nämnden	Förvaltningschef	Artikel 37 GDPR
1.31	Beslut om lämnande av upplysning om cybersäkerhetsincident	Förvaltningschef (kommundirektör)	CSL 2 kap 5 §
1.32	Beslut om incidentanmälan rörande cybersäkerhetsincident	Förvaltningschef (kommundirektör)	CSL 2 kap 6 §
	Beredskap och krisledning		
1.33	Rätt att sända ut viktigt meddelande till allmänheten (VMA)	Kommundirektör (biträdande kommundirektör,	

VADSTENA
KOMMUN

		beredskapssamordn are, tjänstgörande stabschef i central krisledningsstab)	
--	--	---	--

2. Personal- och arbetsgivarärenden

Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för all personal i kommunen.

Avsnitt 2 gäller för alla förvaltningar.

Nr	Ärende	Delegat (Ersättare inom parentes)	Kommentar
	Avtal		
2.1	Godkänna centrala avtal	Hr-chef (kommundirektör)	
2.2	Teckna lokalt kollektivavtal	Hr-chef (kommundirektör)	
2.3	Tolkning och tillämpning av lag, avtal och andra bestämmelser som rör förhållandet mellan kommunen som arbetsgivare och dess arbetstagare	Hr-chef (kommundirektör)	
2.4	Beslut om avvikelser från dygnsviloreglerna i AB och Bilaga J	Kommundirektör (HR-chef)	
	Löne- och anställningsvillkor		
2.5	Beslut om inriktning och prioritering inför löne-översynsförhandlingar	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
2.6	Löneöversynsförhandlingar enligt avtal	Hr-chef (kommundirektör)	I överensstämmelse med 2.4
2.7	Löneöversynsförhandlingar avseende kommundirektör	Kommunstyrelsens ordförande (första vice ordförande)	

2.8	Övergripande ansvar för lönesättning utöver löneöversynsförhandlingar enligt avtal, för tillsvidare- och tidsbegränsade anställningar	Hr-chef (Kommundirektör)	Med rätt att vidaredelegera till förvaltningschef. Samråd med kommundirektör
2.9	Förhandla och besluta i tvister	Hr-chef	MBL § § 64-68
2.10	Förhandla å kommunens vägnar enligt lagstiftning och förhandlingsrätt inom andra nämnders verksamhetsområden	KSAU	Undantaget MBL § § 11-14 och 38
2.11	Fastställa ersättning och lönetillägg för särskilda uppdrag.	Hr-chef	Samråd med Förvaltningschef. Undantaget lönetillägg kopplat till statsbidrag där ansvarig chef fastställer lönetillägget
2.12	Fastställa tid för fackligt arbete och eventuella löneförmåner för fackliga förtroendevalda vid deltagande i kurser och andra fackliga uppdrag i enlighet med Förtroendemannalagen	Hr-chef	
2.13	Beslut om disciplinpåföljd och skriftlig varning	Förvaltningschef (kommundirektör)	Med rätt att vidaredelegera till avdelningschef/enhetschef. Samråd ska ske med hr-chef
2.14	Uppsägning, avsked eller avstängning av förvaltningschef samt enskild överenskommelse	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	Samråd ska ske med hr-chef

2.15	Uppsägning, avsked eller avstängning av övrig personal	Hr-chef (kommundirektör)	Med rätt att vidaredelegera till avdelnings/enhetschef. Samråd ska då ske med Hr-chef.
2.16	Enskild överenskommelse i samband med avslut av tjänst	Förvaltningschef	Efter samråd med Hr-chef
2.17	Beslut om pensioner, pensionsnivå och samordning utöver vad som följer av kollektivavtal, pensionspolicy eller andra riktlinjer	Kommunstyrelsens arbetsutskott	Godkänna pensionsavgångar enligt kollektivavtal=verkställighet
Anställningsärenden			
2.18	Förvaltningens organisation	Förvaltningschef	Vidaredelegerat i enlighet med kommundirektörsinstruktion
2.19	Inrätta tjänster inom budgetram	Förvaltningschef	
2.20	Anställning av personal	Förvaltningschef Avdelningschef Verksamhetschef Enhetschef Rektor	Lönesättning är inkluderad i beslutet om anställning, lönesättning sker efter samråd med hr-chef
2.21	Anställning av arbetsledande personal inom resp. förvaltning	Förvaltningschef	
2.22	Anställning av förvaltningschef	Kommundirektör	Samråd ska ske med berörd nämndordförande
2.23	Förordnande av ställföreträdande kommundirektör	Kommundirektör (kommunstyrelsens ordförande)	Avser kortare vakanser som semester och sjukdom
2.24	Förordnande och upphävande av förordnande inom brandvärn	Kommundirektör (biträdande kommundirektör)	

VADSTENA
KOMMUN

2.25	Beslut om medgivande eller förbud av bisyssla	Hr-chef (kommundirektör)	Enligt Allmänna bestämmelser och LOA
2.26	Beslut om medgivande eller förbud av bisyssla för KD	KSAU (KSO)	Enligt Allmänna bestämmelser och LOA

3. Ekonomi-, finans- och stiftelseärenden

Nr	Ärende	Delegat (Ersättare inom parentes)	Kommentar
	Ekonomi		
3.1	Utse beslutsattestanter och behörighets- attestanter för kommunstyrelsen	Ekonomichef (kommundirektör)	
3.2	Godkänna bankgaranti och liknande	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
3.3	Avskrivning av fordringar som inte är bokföringsmässiga	Kommunstyrelsens arbetsutskott	Gäller hela kommunen. Bokföringsmässig avskrivning är verkställighet
3.4	Försäljning/avyttrin g av uttjänta inventarier, maskiner och fordon, 2-10 prisbasbelopp.	Ekonomichef (kommundirektör)	Under 2 prisbasbelopp är verkställighet. Avser hela kommunen.
3.5	Beslut om omfördelning av kommunstyrelsens anslag inom budgetram upp till 500 tkr	Kommundirektör (ekonomichef)	

VADSTENA
KOMMUN

3.6	Beslut om utmätning i kommunens kravverksamhet utom i fast egendom	Ekonomichef (kommundirektör)	
3.7	Beslut om utmätning i kommunens kravverksamhet i fast egendom	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
3.8	Medfinansiering av EU-projekt	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
3.9	Fastställa måltidspriser efter index i kost-enhetens serveringar	Kostchef (biträdande kommundirektör)	
	Finans		
3.10	Beslut om att ta upp nya lån, omsätta befintliga lån och borgensåtaganden inom beslutad ram samt medgivande till ändring i villkoren för löpande lån	Ekonomichef (kommundirektör)	I enlighet med fastställd finanspolicy
3.11	Beslut om placering av	Ekonomichef (kommundirektör)	I enlighet med fastställd finanspolicy

VADSTENA
KOMMUN

	kommunens likvida medel		
3.12	Fördelning av interna checkkrediter inom koncernkontot	Ekonomichef (kommundirektör)	
3.13	Beslut om leasing och/eller avbetalningsfinansiering	Ekonomichef (kommundirektör)	Med rätt att vidaredelegera
	Stiftelser		
3.14	Förvaltning av egendom som tillhör de stiftelser och donationsfonder kommunstyrelsen förvaltar	Kommunstyrelsens arbetsutskott	
3.15	Beslut om utdelning av stiftelser och stipendier	Handläggare stiftelser (ekonomichef)	
3.16	Beslut om placering av stiftelsens likvida medel	Ekonomichef (kommundirektör)	

4. Upphandling av varor och tjänster

Nr	Ärendetyp	Delegat (Ersättare inom parentes)	Kommentar
4. 1	Beslut om kommunens deltagande samt tilldelningsbeslut i samordnade upphandlingar	Ekonomichef (kommundirektör)	Avser hela kommunen Avser såväl upphandlingar inom inköpssamverkan som t.ex. Kammarkollegiet, Region Östergötland och Upphandlingscentrum. Efter samråd med berörd Förvaltningschef/enhetschef.
4. 2	Beslut om att ansluta kommunen till avtal som har tecknats av en inköpscentral	Ekonomichef (kommundirektör)	Avser hela kommunen Efter samråd med berörd förvaltningschef/enhetschef
4. 3	Inköpsbeslut (upphandling) genom slutande ramavtal för kommunens totala förbrukning	Ekonomichef (kommundirektör)	Avser hela kommunen Efter samråd med berörd förvaltningschef/enhetschef
4. 4	Beslut om antagande av leverantör eller egen upphandling eller annan konkurrensutsättning av varor och tjänster	Förvaltningschef (ekonomichef)	Avser hela kommunen Avrop på ramavtal är verkställighet liksom upphandling upp till gräns för direktupphandling. Med rätt att vidaredelegera till avdelningschef/enhetschef.

VADSTENA
KOMMUN

Anmärkning:

Löpande anskaffningsbeslut för förvaltningarnas verksamhet som följer ramavtal och ligger inom ramen för antagen budget betraktas som verkställighet och kräver följaktligen inte beslut enligt denna delegationsordning. Ansvar och befogenheter i dessa avseenden regleras via attestförteckning och attestreglementet.

Inledande av en upphandling och själva upphandlingsprocessen ligger normalt inom Inköpssamverkans behörighet att hantera utan att det krävs något formellt beslut.

VADSTENA
KOMMUN

5. Fastigheter och lokaler

Nr	Ärende	Delegat (Ersättare inom parentes)	Kommentar
5.1	Köp av fast egendom vid offentlig auktion i vilken kommunen har intecknad fordran eller rättighet, eller vilken är intecknad för lån för vars infriande kommunen åtagit sig ansvar. I samband därmed även utfärda fullmakt för köpets genomförande.	Kommunstyrelsens ordförande (första vice ordförande)	Redovisas för KF. Samtidigt ska förslag läggas fram till slutlig täckning av förskotterade kostnader för köpet.

6. Räddningstjänsten

Nr	Ärendetyp	Delegat	Kommentar
	Åtgärder rörande lag om skydd mot olyckor och lag om brandfarliga och explosiva varor m fl		
6.1	Meddela föreläggande och förbud i tillsynsärenden rörande brandskyddskontroll	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Roger Nilsson, Anders Forsell Verksamhetschef räddningstjänst	LSO 3 kap 4 §, 6 §
6.2	Beslut om och återkallande av medgivande om att fastighetsägare själv får utföra eller låta någon annan utföra rengöring av eldstad samt rökkanal	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör, Verksamhetsadministratör räddningstjänst Verksamhetschef räddningstjänst	LSO 3 kap 4 §
6.3	Begära upplysningar eller handlingar som krävs samt meddela förelägganden och förbud i tillsynsärenden	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Brandinspektör Verksamhetschef räddningstjänst	LSO 5 kap 2 §
6.4	Begära polishandräckning i samband med tillsyn	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Brandinspektör Verksamhetschef räddningstjänst	LSO 5 kap 3 §
6.5	Beslut att ett föreläggande skall gälla även om det överklagas	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Brandinspektör	LSO 10 kap 4 §

		Verksamhetschef räddningstjänst	
6.6	Beslut om föreläggande avseende takskyddsanordning ar	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	PBF 3 kap 11 §
6.7	Framställan till Länsstyrelsen om klassificering av särskilt brandfarlig byggnad eller anläggning	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	FSO 2 kap 3 §
6.8	Beslut om eldningsförbud utomhus	Kommunstyrelsens ordförande	FSO 2 kap 7 §
6.9	Beslut om brandskyddskontroll i särskilda fall	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	FSO 3 kap 1 §
6.10	Beslut om tillstånd till hantering av brandfarliga varor, lämplighetsprövning eller ändrade villkor för tillståndet	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	LBE 17 § , 19 §
6.11	Beslut om tillstånd till hantering och överföring av explosiva varor samt förvaring i flyttbara förråd, lämplighetsprövning eller ändrade villkor för tillståndet	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	LBE 18 § , 19 §
6.12	Bevilja och återkalla tillstånd för	Enhetschef räddningstjänst	LBE 19-20 §

VADSTENA
KOMMUN

	hantering av brandfarlig vara	Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	
6.13	Begära upplysningar eller handlingar som krävs för tillsynen samt begära polishandräckning i samband med tillsyn	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	LBE 24 §
6.14	Förelägganden och förbud i tillsynsärenden	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	LBE 25 § 1 stycket
6.15	Beslut om att hantering inte får påbörjas innan avsyn	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	FBE 16 §
6.16	Beslut om att förlänga handläggningstiden	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	FBE 17 §
6.17	Medge fortsatt hantering av explosiva varor vid utgången tillstånd	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	FBE 19 §
6.18	Yttrande till Polismyndighet angående offentlig tillställning, allmän sammankomst samt begagnande av offentlig plats.	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	Begäran från Polismyndighet om yttrande enligt ordningslag m.fl.

VADSTENA
KOMMUN

6.19	Sakkunnigutlåtande till polisen	Enhetschef räddningstjänst Insatsledare Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	Risk för brand- och rökspridning samt bedömning om fara för människoliv
6.20	Yttrande i ärenden rörandebygglov, detaljplaner m.m.	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	PBL
6.21	Yttrande i ärenden gällande alkoholservering	Enhetschef räddningstjänst Brandingenjör Verksamhetschef räddningstjänst	Alkohollagen 8 kap 16 §

LSO= Lagen om skydd mot olyckor

LBE= Lagen om brandfarliga och explosiva varor

PBL = Plan- och bygglagen

FSO= Förordningen om skydd mot olyckor

PBF= Plan- och byggförordningen

FBE= Förordningen om brandfarliga och explosiva varor

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse - Förslag till budget för kommunstyrelsen 2027-2029

Vår beteckning: KS/2026:127 – 041 Årsbudget

Förslag till beslut

1. Kommunstyrelsens förvaltnings budgetförslag för åren 2027-2029 godkänns.
2. Kommunstyrelsens förvaltnings investeringsbudgetförslag för åren 2027-2029 godkänns.
3. Budgetförslagen överlämnas till budgetberedningen med förvaltningens förslag till äskanden.

Sammanfattning

Kommunstyrelsens förvaltnings förslag till budget för åren 2027-2029. Budgeten är baserad på de preliminära budgetramarna som tagits fram och därefter godkänts av kommunstyrelsen den 11 maj 2026. Budgetberedningen kommer ta del av kommunstyrelsens bedömning och väga samman med övriga nämnders motsvarande arbete samt aktuella ekonomiska prognoser under september och oktober.

Beskrivning av ärendet

Budget för Vadstena kommun

Beräkningarna inför kommunstyrelsens beslut om de preliminära ramarna baserades på de prognoser som togs fram i februari 2026, dagarna innan konflikten mellan USA och Iran inträffade. Utvecklingen i konflikten och effekterna av den är svåra att överblicka. Risk finns för stora konsekvenser för bland annat energiförsörjningen, vilket kan

påverka världsekonomin väsentligt. Arbetet med budgetberäkningarna har främst inriktat sig på år 2027. De ekonomiska förutsättningarna för åren 2028 och 2029 bedöms i nuläget vara ännu svårare att beräkna.

Enligt prognoserna i slutet av april 2026 fördröjs den konjunkturuppgång som beräknades inträffa under 2026 till att istället ske under 2027.

Svensk ekonomi har visat tecken på återhämning och konjunkturen beräknades vända uppåt under 2026 för att därefter förstärkas ytterligare. Denna återhämtning beräknas nu istället ske under 2027 och BNP-tillväxten drivs då av hushållens konsumtion, en expansiv ekonomisk politik och att osäkerheten kring tullar har minskat något. I konjunkturuppgången stiger sysselsättningen och den beräknas stiga fram till 2028. Stigande sysselsättning och fler arbetade timmar gynnar skatteunderlaget. Inflationen och räntan beräknas fortsatt ligga på normala nivåer och löneutvecklingen beräknas ge reallöneökningar.

Kommunerna har varit satta under press de senaste åren med hög inflation och höga räntor, med konjunkturuppgången ser det ljusare ut för kommunerna. Men många kommuner kämpar med en förväntat lägre befolkningsutveckling och en demografi som innebär en minskad andel av befolkningen i arbetsför ålder som ska sörja för en högre andel äldre. Problemen med att bemanna välfärden är inte längre en utmaning för framtiden, problemen är nu en realitet i många kommuner.

Beräkningarna av de preliminära budgetramarna har skett utifrån tillgängliga prognoser för kommunernas situation för åren 2027 till 2029 som fanns tillgängliga inför kommunstyrelsens beslut den 11 maj.

Beräkningar av preliminära budgetramar har framlagts för kommunstyrelsen och godkändes den 11 maj 2026.

Nämndens budget baserat på den preliminära budgetramen

Beräkningarna nedan baseras på de antaganden om grundläggande ekonomiska parametrar så som inflation, skatteintäkter mm som använts vid beräkning till kommunstyrelsens beslut i maj. Förvaltningen har inte gjort några egna uppskattningar om inflationens utveckling eller övriga parametrar.

Kommunstyrelsens preliminära budgetram för år 2027 uppgår till 55 534 tkr. Arbetet med att få verksamheten inom den preliminära budgetramen visar följande behov av åtgärder/förändringar;

Ytterligare medel utöver tilldelad ram äskas för:

- Under 2026 har del av personalkostnader inom kansliavdelningen, 130 tkr finansierats via valnämnden då det är det valår. Inför 2027 saknas denna finansiering.
- Under 2025 och 2026 har en del personalkostnader inom Hållbarhet o utveckling finansierats via forskningsprojektet RISE, 157 tkr. Inför 2027 fortsätter inte detta projekt och finansiering saknas.
- Finansiering via omställningsfonden till personalkostnader inom HR. 83 tkr, beräknas inte fortsätta under 2027 och finansiering saknas.
- Beräknade kostnader för behov inom digitalisering och AI-stöd, 100 tkr.
- Förstudie och upphandling av diariesystem 250 tkr. Idag används Lex och Lex meetings
- Under 2026 har en utredning skett kring kommunens arbete med rekrytering. Utredningen har utmynnat i ett förslag om att

organisera rekryteringsarbetet till HR-avdelningen. Förslaget innebär en utökning med en heltidstjänst. Det finns två förslag till finansiering, antingen att HR-avdelningen tilldelas utökad ram motsvarande en heltidstjänst eller att HR-avdelningen tilldelas utökad ram motsvarande 50 % av kostnaden och att övriga nämnder överför av sina budgetramar motsvarande 50 % av kostnaden. Kostnaden beräknas till 750 tkr för en heltidstjänst. Äskandet här blir då 375 tkr eller 750 tkr.

Nästa steg i budgetprocessen

De preliminära budgetramarna kommer att behandlas i de olika nämnderna i september. Budget-beredningen tar sedan del av de bedömningar som nämnderna gjort och nya löpande aktuella ekonomiska prognoser som kommer under hösten. Slutligt budgetförslag för kommunen beslutas i kommunstyrelsen i november och i kommunfullmäktige i december. Nämndernas detaljbudgetar beslutas sedan i januari 2027. (Ett valår är budgetprocessen förskjuten med en månad)

Finansiering

Ärendet avser finansiering.

Samråd

Förslaget behandlas på förvaltningsövergripande samverkansgrupp den 1 september 2026.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsen daterad den 21 augusti

Förslag till budget för kommunstyrelsen 2027-2029

Beslutet med handlingar expedieras till

Budgetberedningen

Beslutet expedieras till

-

Kommunstyrelsens förvaltning

Andreas Svahn
Kommundirektör

Birgitta Calén
Ekonomichef

VADSTENA
KOMMUN

FÖRSLAG TILL BUDGET FÖR KOMMUNSTYRELSEN 2027-2029

Antagen av kommunstyrelsen den 7 september 2026, § XX

Ärendebeteckning: KS/2026:127 - 041 Årsbudget | Ansvarig handläggare: Förvaltningschef

BUDGETPROCESSEN

Arbetet med att ta fram budgetramar inför 2027 med plan för 2028-2029 påbörjades med en omvärldsdag för kommunstyrelsen, nämndernas presidier, fullmäktiges presidium, revisionen samt presidier i de kommunala bolagen den 24 februari 2026. Där presenterades det aktuella ekonomiska läget för kommunerna, kompetensförsörjningsutmaningen, informationssäkerhetsarbetet, information kring barn och unga i Vadstena, nya socialtjänstlagen och nya regler för aktivitetsansvar samt en föreläsning från SKR om systemledning.

Vid budgetberedningens möte den 21 april 2026 redogjordes för omvärldsfaktorer och olika parametrars inverkan på kommande års kostnader och intäkter. De ekonomiska utsikterna för kommunen de närmaste åren är fortfarande utmanande och respektive nämnd redogjorde för hur omvärlden påverkar verksamheten de kommande åren. Med utgångspunkt i omvärldsfaktorer och parametrar har förslag till preliminära ramar för drift och investeringar framräknats av kommunstyrelsens förvaltning och godkändes på kommunstyrelsens möte den 11 maj 2026.

I detta dokument redogör förvaltningen för hur verksamheten kan bedrivas inom tilldelad preliminär budgetram. Nämnden överlämnar sedan sitt ställningstagande till budgetberedningen. Budgetberedningen fortsätter budgetarbetet genom att väga samman nämndernas ställningstagande och aktuella löpande ekonomiska prognoser under hösten, detta mynnar ut i partiets budgetförslag till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Tidplan för budgetarbetet

Kommunstyrelsens budget behandlas	7 september	
Nämndernas budgetar behandlas	14-15 september	
Budgetberedningens möte	16 november	
Kommunstyrelsen beslutar om skattesats	12 oktober	
Kommunstyrelsen beslutar om budgetförslag till kommunfullmäktige	30 november	
Kommunfullmäktige beslutar om budget	15 december	
Nämnderna och kommunstyrelsen beslutar om detaljbudgetar	januari 2027	

VERKSAMHETEN

Kommunstyrelsen leder, samordnar och följer upp flera kommungemensamma processer, bland

annat budgetarbetet, styrning och ledning (kommunens styrsystem, beslutsstödsystem samt politisk ärendebereidning), IT (digital infrastruktur, datorer samt datasystem) samt personal (personal- och lönerelaterade processer). Kommunstyrelsen har som politisk instans enligt lag också uppsiktsplikt över all verksamhet som bedrivs i kommunens nämnder och bolag.

Kommunstyrelsens förvaltning har som främsta uppgift att skapa förutsättningar för övriga nämnder och förvaltningar att bedriva effektiv verksamhet. Förvaltningen ansvarar således både för styr- och ledningsprocesser och för de stödprocesser som finns till för kommunens kärnverksamheter. Därutöver hanterar förvaltningen också flera kommunövergripande frågor, bland annat hållbarhet, folkhälsa, beredskap och säkerhet, samt näringslivsarbete, kommunikation, turism och landsbygdsutveckling.

Kommunen står, liksom alla kommuner och regioner i Sverige, inför stora ekonomiska och personella utmaningar de kommande åren. Kompetensförsörjningen till de kommunala verksamheterna är, och kommer att bli en allt viktigare, nyckelfråga. Vi ser redan idag svårigheter att rekrytera såväl specialistkompetenser som personal till de stora verksamheterna inom bland annat vård och omsorg, med adekvat utbildning och erfarenhet. Detta är en utveckling som sannolikt kommer att accelerera i och med att Sveriges demografi ger ett ökande antal äldre och ett minskande antal personer i arbetsför ålder, och därmed färre personer som står till arbetsmarknadens förfogande.

Tillsammans med en utmanande ekonomisk situation för Sveriges kommuner och regioner innebär detta att kommuner, och så även Vadstena kommun, kommer att tvingas fatta såväl svåra beslut och vidta hårda prioriteringar samtidigt som verksamheterna behöver förändras och utvecklas för att kunna fungera även med en mindre personalstyrka. Vadstena kommun behöver därmed både gasa, bromsa och tänka nytt för att hantera de kommande åren. Kommunstyrelsen kommer att ha en nyckelroll i detta arbete.

Vadstena kommun har sedan flera år en tydlig ambition att hitta samverkan med andra aktörer för att på så sätt trygga kompetenser, säkra funktioner, skapa mervärden och/eller effektivisera verksamheter. Vadstena kommun samverkar bland annat inom områdena IT, lön, telefoni, vatten- och avfall, serveringstillstånd, överförmyndare, kostchef, bredband, miljö och hälsa samt turistverksamhet. Kommunstyrelsen har under mandatperioden löpande skapat nya samarbeten och fortsätter att verka för fler och bredare samverkansformer. Under 2026 har en möjlig gemensam måltidsorganisation utretts tillsammans med Boxholms och Ödeshögs kommuner.

Kommunernas ansvar och arbete med civil beredskap har ökat sedan Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022. Både pandemin och det säkerhetspolitiska läget har visat på samhällets sårbarhet. Kommunernas skyldigheter och ansvar inom det civila försvaret har därför förtydligats under innevarande mandatperiod. Detta är en utvecklingsriktning som kommer att fortsätta under många år framöver.

Som ett ytterligare led i arbetet att höja kommunens och samhällets beredskap och säkerhet har Vadstena kommun, under ledning av kommunstyrelsens förvaltning, fortsatt att prioritera arbetet med informationssäkerhet.

Vid årsskiftet beslutade kommunstyrelsen om tilläggsdirektiv till utredningen om nytt äldreboende i Vadstena. Under våren har därför betydande tid och resurser inom kommunstyrelsens förvaltning samt social- och samhällsbyggnadsförvaltningarna ägnats åt att färdigställa utredningen. Ett färdigt förslag överlämnades till politiken i april, men beslutsprocessen har pausats i väntan på valrörelse och nytt valresultat efter september.

Under våren har även en ny kommundirektör rekryterats.

MÅLBILDER OCH UPPDRAGSSTYRNING I VADSTENA KOMMUN

Vadstena kommun tillämpar sedan starten på innevarande mandatperiod en ny styrmodell, som innebär ett avsteg från traditionell kommunal målstyrning. Istället för att kommunfullmäktige sätter övergripande mål för kommunen som helhet, som sedan bryts ned i respektive nämnd och omsätts i verksamhetsplaner på förvaltningsnivå, har Vadstena kommun valt att styra verksamheterna via uppdrag från fullmäktige samt målbilder i nämnderna. Styrningen bygger på det kommunala grunduppdraget som anges i

lag och förordning, eller som följer av beslut av kommunfullmäktige, samt den politiska majoritetens viljeförklaring för mandatperioden.

Kommunfullmäktige fördelar ansvaret för grunduppdraget till nämnderna via reglementen. Det är även i kommunfullmäktige som viljeförklaringen omsätts till och beslutas i form av uppdrag till nämnderna. Nämnderna antar därmed inga egna mål och uppdrag (utöver uppdrag som ryms inom grunduppdraget) utan arbetar fritt utifrån de ansvarsområden, uppdrag och förutsättningar i form av budget som kommunfullmäktige har beslutat. Nämnderna beslutar istället om målbilder, som kan liknas vid politiska ambitionsnivåer och prioriteringar, för de grunduppdrag (verksamheter och ansvarsområden) som respektive nämnd ansvarar för. Kommunstyrelsens uppdrag är att, inom ramen för den lagstadgade uppsiktsplikten, under ett verksamhetsår aktivt följa och kontrollera att nämnderna arbetar i enlighet med vad kommunfullmäktige har beslutat.

OMVÄRLDEN

Beräkningarna inför kommunstyrelsens beslut om de preliminära ramarna baserades på de prognoser som togs fram i februari 2026, dagarna innan konflikten mellan USA och Iran inträffade. Utvecklingen i konflikten och effekterna av den är svåra att överblicka. Risk finns för stora konsekvenser för bland annat energiförsörjningen, vilket kan påverka världsekonomin väsentligt. Arbetet med budgetberäkningarna har främst inriktat sig på år 2027. De ekonomiska förutsättningarna för åren 2028 och 2029 bedöms i nuläget vara ännu svårare att beräkna.

Nedan redogörs för hur prognoserna för svensk ekonomi såg ut i februari 2026.

Svensk ekonomi visar tecken på återhämning och konjunkturen beräknas vända uppåt under 2026 för att därefter förstärkas ytterligare. BNP-tillväxten drivs av hushållens konsumtion, en expansiv ekonomisk politik och att osäkerheten kring tullar har minskat något. I konjunkturuppgången stiger sysselsättningen och den beräknas stiga fram till 2028. Stigande sysselsättning och fler arbetade timmar gynnar skatteunderlaget. Inflationen och räntan beräknas fortsatt ligga på normala nivåer och löneutvecklingen beräknas ge reallöneökningar.

Den 29 april 2026 kom nya prognoser för 2026 – 2028. I de nya prognoserna skjuter man på konjunktur- uppgången från 2026 till 2027, vilket gör att preliminär budget för kommunen och de preliminära budgetramarna inte påverkas.

Kommunerna har varit satta under press de senaste åren med hög inflation och höga räntor, med konjunkturuppgången ser det ljusare ut för kommunerna. Men många kommuner kämpar med en förväntat lägre befolkningsutveckling och en demografi som innebär en minskad andel av befolkningen i arbetsför ålder som ska sörja för en högre andel äldre. Problemen med att bemanna välfärden är inte längre en utmaning för framtiden, problemen är nu en realitet i många kommuner.

BERÄKNINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Beräkningen av budgeten har skett utifrån vissa parametrar, som fastställdes av kommunstyrelsen den 11 maj 2026 i samband med beslut om beräkning av preliminära budgetramar.

- Centrala parametrar som inflation, löneökningar och personalomkostnader har satts utifrån rekommendationer från Sveriges kommuner och regioner (SKR).
- Räntenivå har satts efter bedömningar utifrån statistik på ränteprognoser från Kommuninvest.
- På intäktssidan har skatteintäkter och generella bidrag beräknats utifrån intäktsprognosen från SKR i februari 2026.
- Antagande har skett om att skattesatsen inte ändras.
- Antagande har skett om att strategiska investeringar lånefinansieras till och med 2027.
- Vid beräkningar av skatteintäkter och generella bidrag har invånarantalet baserats på prognos från Statistiska centralbyrån (SCB) från juni 2024.

Fokus i framtagandet av beräkningarna har varit år 2027 då de efterföljande åren är mycket svåra att överblicka och bedöma i dagsläget.

BERÄKNINGAR

Utgångspunkten i budgetberäkning är beslutad budget för år 2026 som omräknats utifrån parametrarna ovan. Uppräkning har skett för att kompensera för löneutveckling, inflation och kapitalkostnader för investeringar. Hänsyn har dessutom skett till förändringar i organisationen, lagkrav eller verksamhet.

BUDGET FÖR KOMMUNSTYRELSEN BASERAT PÅ PRELIMINÄR BUDGETRAM

Preliminär budgetram för kommunstyrelsen enligt kommunstyrelsens beslut den 11 maj är 55 334 tkr. Budgetramen är beräknad utifrån förutsättningar ovan och inkluderar förvaltningens bedömning av möjliga kostnadsminskningar.

Kommunstyrelsen:

Nedan visas beräknad budget på nämndnivå*)

	Bokslut 2025	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Intäkter	3 584	3 365	3 409	3 454	3 501
Kostnader	-53 179	-55 902	-58 743	-59 739	-61 768
Budgetram nettokostnad	-49 595	-52 537	-55 334	-56 285	-58 267

Ramen 2027 är högre än budgeten 2026 avseende kompensation för kapitalkostnader och inflation samt föreslagna tillskott för 2027.

Nedan visas beräknad budget på verksamhetsnivå *). Denna beräkning är preliminär och baserat på förslag på förändringar och åtgärder nedan. Den slutliga budgeten per verksamhet beslutas först när detaljbudget tas i januari 2027.

Nettokostnader, tkr	Utfall 2025	Budget 2026	Budget 2027	Plan 2028	Plan 2029
Nämnd	-2 383	-2 208	-2 510	-2 510	-2 510
Kommunledning	-4 322	-3 640	-4 265	-5 216	-6 198
Hållbarhet och utveckling	-1 228	-1 051	-1 051	-1 051	-1 051
Kansli	-4 881	-5 195	-5 270	-5 270	-5 270
HR	-7 139	-7 675	-7 414	-7 414	-7 414
Ekonomi	-7 069	-7 601	-7 851	-7 851	-7 851

IT	-7 963	-8 864	-9 787	-9 787	-10 787
Turism och näringsliv	-3 743	-4 138	-4 138	-4 138	-4 138
Kommunikation	-2 460	-2 539	-2 539	-2 539	-2 539
Räddningstjänst	-8 154	-8 803	-9 363	-9 363	-9 363
Trygghet och säkerhet	-254	-824	-1 146	-1 146	-1 146
Nettokostnader	-49 595	-52 537	- 55 334	-56 285	-58 267

*) Effekter av löneutveckling, kapitalkostnader och förändring av personalomkostnadspålägg budgeteras centralt (finans-förvaltningen) och kommer tillföras nämnden under året och ramarna ändras därmed. Av förenklingsskäl har omräkning inte skett i tabellerna förutom kapitaltjänst för befintliga investeringar för att siffrorna lätt ska kunna vara jämförbara och kunna härledas till budgetberäkningarna i beslutet i kommunstyrelsen den 11 maj 2026.

Kommunstyrelsens preliminära budgetram för år 2027 uppgår till 55 334 tkr. I den preliminära ramen som beslutats i kommunstyrelsen den 11 maj 2026 finns föreslagna tillskott/avdrag:

- Ökning med 1 000 tkr för att täcka prisökningen av Microsoftlicenser som skedde inför 2026, vilken meddelades efter att budgetarbetet för 2026 var avslutat.
- Ökning av kostnader för Trygghet och säkerhet för att nå upp till medfinansieringsnivån med 500 tkr.
- Minskning av ramen med 500 tkr då licenskostnad och införande avseende personalsystem blivit lägre än den plan som lades för 2027 i förra årets budgetarbete. Investeringskostnaden för systemen blev däremot högre än beräknat och medel har tillskjutits från kommunfullmäktige 31 mars 2026 för detta. Kommunstyrelsen kompenseras sedvanligt för kapitalkostnaden när investeringen är klar i början på 2027.

Ramförändring per verksamhet mellan budget 2026 och budget 2027:

Budgeten för kostnaderna för den politiska verksamheten har ökat från 2026, då den de senaste åren visat på utfall över budget.

Ökningen från 2026 för kommunledningens kostnader avser årets kompensation för kapitalkostnader från finansförvaltningen under kvartal 1 och inflation, dessa kommer utfördelas på övriga avdelningar.

Kostnaderna inom HR är lägre än 2026 avseende netto en minskning av kostnader för personalsystem ovan och högre personalkostnader vid nyanställning.

Ekonomiavdelningens budget är högre än 2026 avseende tilldelad kompensation från finansförvaltningen för periodisering av utgifter för IT-system (samma rutin som för kompensation för kapitalkostnader)

Ökningen för IT-avdelningen avser tillskott nämnt ovan för Microsoftlicenser.

Räddningstjänstens kostnader är högre än 2026 beroende på felbudgetering 2026, vilket korrigeras för i budget 2027.

Kostnaderna för Trygghet och säkerhet ökar till budget 2027 enligt tillskott nämnt ovan, dock har felbudgetering skett 2026 så nettoökningen är lägre till 2027.

Arbetet med att få verksamheten inom den preliminära budgetramen visar följande behov av åtgärder/förändringar;

Inom förvaltningen har behov uppstått som inte bedöms kunna rymmas inom den tilldelade ramen, genom att minska befintliga verksamhetskostnader och ytterligare medel behöver äskas för:

- Under 2026 har del av personalkostnader inom kansliavdelningen, 130 tkr finansierats via valnämnden då det är det valår. Inför 2027 saknas denna finansiering.
- Under 2025 och 2026 har en del personalkostnader inom Hållbarhet o utveckling finansierats via forskningsprojektet RISE, 157 tkr. Inför 2027 fortsätter inte detta projekt och finansiering saknas.

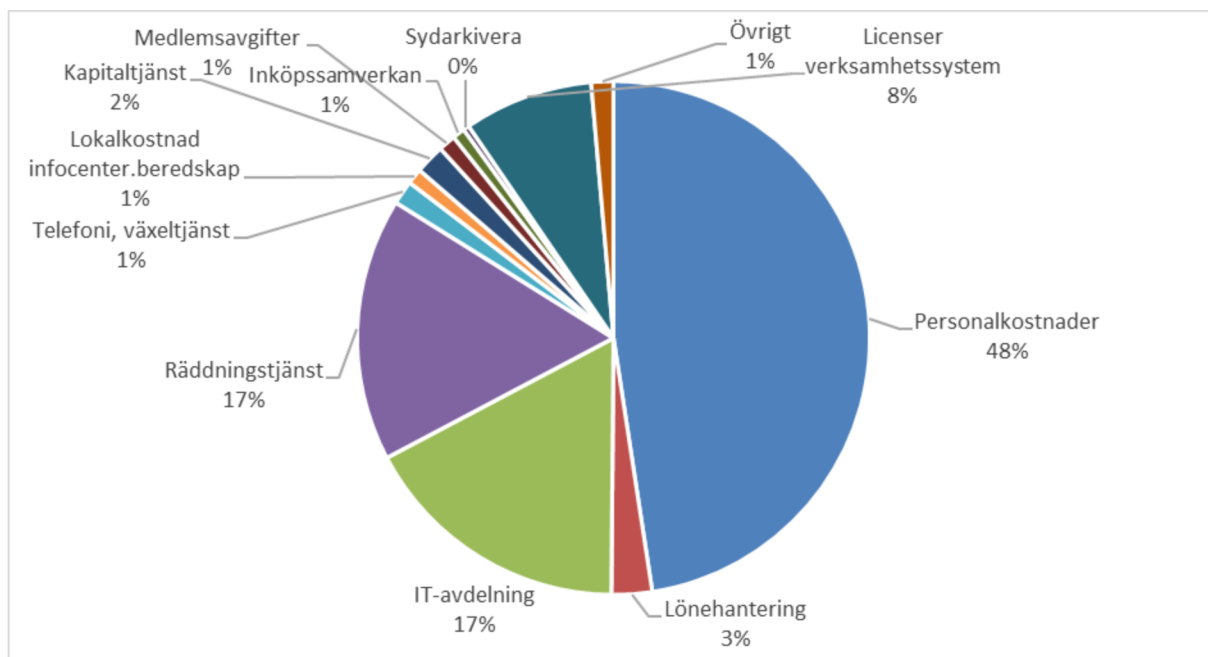
- Finansiering via omställningsfonden till personalkostnader inom HR. 83 tkr, beräknas inte fortsätta under 2027 och finansiering saknas.
- Beräknade kostnader för behov inom digitalisering och AI-stöd, 100 tkr.
- Förstudie och upphandling av diariesystem 250 tkr. Idag används Lex och Lex meetings
- Under 2026 har en utredning skett kring kommunens arbete med rekrytering. Utredningen har utmynnat i ett förslag om att organisera rekryteringsarbetet till HR-avdelningen. Förslaget innebär en utökning med en heltidstjänst. Det finns två förslag till finansiering, antingen att HR-avdelningen tilldelas utökad ram motsvarande en heltidstjänst eller att HR-avdelningen tilldelas utökad ram motsvarande 50 % av kostnaden och att övriga nämnder överför av sina budgetramar motsvarande 50 % av kostnaden. Kostnaden beräknas till 750 tkr för en heltidstjänst. Äskandet här blir då 375 tkr eller 750 tkr.

Kommande års kostnader och behov för vår gemensamma IT-avdelning med Mjölby kommun har inte framställts ännu.

För att nå budgetramarna för 2028 och 2029 bedöms åtgärder/förändringar inom följande områden:

Av kommunstyrelsens kostnader utgörs 50 % av kostnader för egen personal, medan resterande kostnader är sådana som utförs och prissätts av andra kommuner, licenskostnader, kommungemensamma föreningsavgifter och kapitalkostnader för investeringar.

Nedan visas en uppdelning av kommunstyrelsens kostnader utefter kategorisering ovan (budget 2026):

Detta ger att förvaltningen har mycket begränsade möjligheter att finna effektiviseringar för att täcka ökade kostnader utan att ta bort funktioner. Till exempel när den nya brandstationen och garaget för brandvärnet står klara kan driftskostnaderna överstiga de som ryms inom ramen 2027, nya lagkrav kan medföra ökade kostnader eller om oväntat höga höjningar av licenskostnader eller prissättning från andra kommuner uppstår.

INVESTERINGSBUDGET FÖR KOMMUNSTYRELSEN

Nedan visas beräkningar av investeringsbudget utifrån förvaltningens bedömningar inklusive möjliga omprioriteringar i tid och omfattning.

Investeringsprojekt år 2027 för Kommunstyrelsen (Tkr)

Ofördelat nämndprojekt
IT-säkerhet och infrastruktur

Investeringsbudget (Tkr)	2 000
---------------------------------	--------------

Kapitaltjänstkostnad för dessa investeringar (avskrivningar och ränta) uppgår till 255 tkr år 2027, 512 tkr år 2028 och 514 tkr år 2029. Budgetering för detta sker centralt (finansförvaltningen).

Nedan visas beräkningar av investeringsvolymen åren 2027-2029.

(tkr)	Budget 2027	Budget 2028	Budget 2029
Investeringsbudget	2 000	2 000	2 000

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

§ 106

Ansökan till Svenska Unescorådet

Vår beteckning: KS/2026:155 - 865

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

1. Vadstena kommun ansöker om medlemskap i Unesco Creative Cities Network inom fältet hantverk och folklig konst.

Sammanfattning

Kultur- och utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Vadstena kommun ansöker om medlemskap i Unesco Creative Cities Network (UCCN) inom fältet hantverk och folklig konst under 2027 års ansökningsomgång.

Vadstenas förutsättningar för ett medlemskap är goda. Kommunen har en livaktig och formellt erkänd hantverkstradition, organiserade aktörer och etablerade regionala samarbeten. I kulturplanen, antagen av kommunfullmäktige den 27 november 2024, uppdras åt kultur- och utbildningsförvaltningen att undersöka förutsättningarna för en ansökan.

Ansökan har förberetts sedan hösten 2025 genom intresseanmälan till Svenska Unescorådet, dialog med ett stort antal lokala, regionala och nationella aktörer samt en formell remissrunda riktad till drygt 40 organisationer och aktörer.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

Ett medlemskap ger kommunen tillgång till kunskaps- och erfarenhetsutbyte på global nivå rörande både kulturella och kreativa uttryck samt hållbar stadsutveckling i stort. Det stärker möjligheterna att söka externa projektmedel, erbjuder flera internationella plattformar för marknadsföring och skapar förutsättningar för samarbeten inom hela Unescos verksamhetsområde.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kultur- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, daterad den 27 maj 2026

Ansökan om medlemskap i UNESCO Creative Cities Network

Sammanställning av remissvar

Intresseanmälan inkl. bilagor till UNESCO Creative Cities Network (bakgrundsdokument)

Beslutet med handlingar expedieras till

-

Beslutet expedieras till

Kommunstyrelsens beslut expedieras till kultur- och utbildningsnämnden.

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag

Kultur- och utbildningsnämnden 2026-06-15

§ 65

Beslut gällande ansökan om medlemskap i Unesco Creative Cities Network

Vår beteckning: KUN/2025:205 - 865

Kultur- och utbildningsnämndens beslut

Kultur- och utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

1. Vadstena kommun ansöker om medlemskap i Unesco Creative Cities Network inom fältet hantverk och folklig konst.

Sammanfattning

Kultur- och utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Vadstena kommun ansöker om medlemskap i Unesco Creative Cities Network (UCCN) inom fältet hantverk och folklig konst under 2027 års ansökningsomgång.

Vadstenas förutsättningar för ett medlemskap är goda. Kommunen har en livaktig och formellt erkänd hantverkstradition, organiserade aktörer och etablerade regionala samarbeten. I kulturplanen, antagen av kommunfullmäktige den 27 november 2024, uppdras åt kultur- och utbildningsförvaltningen att undersöka förutsättningarna för en ansökan.

Ansökan har förberetts sedan hösten 2025 genom intresseanmälan till Svenska Unescorådet, dialog med ett stort antal lokala, regionala och nationella aktörer samt en formell remissrunda riktad till drygt 40 organisationer och aktörer.

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag

Kultur- och utbildningsnämnden 2026-06-15

Ett medlemskap ger kommunen tillgång till kunskaps- och erfarenhetsutbyte på global nivå rörande både kulturella och kreativa uttryck samt hållbar stadsutveckling i stort. Det stärker möjligheterna att söka externa projektmedel, erbjuder flera internationella plattformar för marknadsföring och skapar förutsättningar för samarbeten inom hela Unescos verksamhetsområde.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse till kultur- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, daterad den 27 maj 2026
2. Ansökan om medlemskap i UNESCO Creative Cities Network
3. Sammanställning av remissvar
4. Intresseanmälan inkl. bilagor till UNESCO Creative Cities Network (bakgrundsdokument)

Beslutet med handlingar expedieras till

Kultur- och utbildningsnämndens beslut expedieras till kommunstyrelsen.

Beslutet expedieras till

Kommunstyrelsens beslut expedieras till kultur- och utbildningsnämnden.

Tjänsteskrivelse

Ansökan om medlemskap i Unesco Creative Cities Network

Vår beteckning: KUN/2025:205 – 865

KS/2026:155 – 865

Förslag till beslut

Kultur- och utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

1. Vadstena kommun ansöker om medlemskap i Unesco Creative Cities Network inom fältet hantverk och folklig konst.

Sammanfattning

Kultur- och utbildningsnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar att Vadstena kommun ansöker om medlemskap i Unesco Creative Cities Network (UCCN) inom fältet hantverk och folklig konst under 2027 års ansökningsomgång.

Vadstenas förutsättningar för ett medlemskap är goda. Kommunen har en livaktig och formellt erkänd hantverkstradition, organiserade aktörer och etablerade regionala samarbeten. I kulturplanen, antagen av kommunfullmäktige den 27 november 2024, uppdras åt kultur- och utbildningsförvaltningen att undersöka förutsättningarna för en ansökan.

Ansökan har förberetts sedan hösten 2025 genom intresseanmälan till Svenska Unescorådet, dialog med ett stort antal lokala, regionala och nationella aktörer samt en formell remissrunda riktad till drygt 40 organisationer och aktörer.

Ett medlemskap ger kommunen tillgång till kunskaps- och erfarenhetsutbyte på global nivå rörande både kulturella och kreativa uttryck samt hållbar stadsutveckling i stort. Det stärker möjligheterna att söka externa projektmedel, erbjuder flera internationella plattformar

för marknadsföring och skapar förutsättningar för samarbeten inom hela Unescos verksamhetsområde.

Beskrivning av ärendet

Bakgrund

Unesco Creative Cities Network (UCCN) är ett globalt nätverk av städer som använder kreativitet och kultur som drivkraft för hållbar stadsutveckling. Nätverket, som i dag omfattar fler än 400 städer i drygt 100 länder, är organiserat i sju kreativa fält, varav hantverk och folklig konst är ett. I Sverige finns i dagsläget fyra städer i nätverket, dock ingen inom fältet hantverk och folklig konst. Att ingå i UCCN innebär ett åtagande att arbeta för hållbar utveckling, stärka lokala uttryck av kreativitet och kulturproduktion samt bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte på global nivå.

Politisk förankring

I kulturplanen för Vadstena kommun, antagen av kommunfullmäktige den 27 november 2024, uppdras åt kultur- och utbildningsförvaltningen att undersöka förutsättningarna för en ansökan om medlemskap i UCCN inom fältet hantverk och folklig konst inför 2027 års ansökningsomgång. En ansökan ligger även i linje med kulturarvsplanen, antagen av kommunfullmäktige den 29 april 2025. Bland planens prioriterade mål ingår att värna kommunens immateriella kulturarv och att använda kulturarvet som motor i platsutvecklingen. Den politiska viljeförklaringen för mandatperioden 2023–2026 slår vidare fast att Vadstena ska vara Östergötlands kulturhuvudstad och att kulturarvet är ett prioriterat politikområde.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Förberedelseprocessen

Som ett första steg i ansökningsprocessen lämnade Vadstena kommun in en intresseanmälan om medlemskap i UCCN till Svenska Uneskorådet den 27 oktober 2025. Anmälan redogjorde översiktligt för kommunens förutsättningar att bli kreativ stad inom hantverk och folklig konst och innehöll bilagor om knypplingens historia i Vadstena, ett förslag till fyraårig handlingsplan och en analys av det kreativa fältets kopplingar till Agenda 2030. Till anmälan bilades ett rekommendationsbrev från Hemslöjden i Östergötland, som uttryckte sitt fulla stöd till ansökan. Intresseanmälan godkändes av Svenska Uneskorådet den 7 januari 2026.

Sedan dess har kultur- och utbildningsförvaltningen systematiskt förankrat arbetet med ansökan hos berörda parter. Dialogmöten har genomförts med Centrum för svensk knyppling i Vadstena (CSKV), Föreningen Svenska Spetsar, Hemslöjden i Östergötland, Vadstena folkhögskola, Region Östergötland, Norrköpings kommun, Föreningen Svensk Form Öst och Samtida produktion och konsumtion (SPOK), de svenska städerna i nätverket, Kultur- och utbildningsnämnden i Vadstena kommun, Svenska Uneskorådet och enskilda hantverkare verksamma i och kring staden. Syftet har varit dels att kartlägga lokala förutsättningar och drivkrafter, dels att säkra en gemensam inriktning och ambition hos alla berörda parter.

Knyppeåret 2025, ett samarbetsprojekt mellan CSKV, Vadstena kommun, Region Östergötland och ett antal lokala och nationella aktörer, tillförde erfarenheter och underlag av direkt relevans för ansökan. Aktiviteterna stärkte kontaktnäten lokalt och internationellt och gav praktiska erfarenheter av de samarbetsformer som handlingsplanen förutsätter.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Motiv för ansökan

Ett medlemskap i UCCN innebär ett åtagande att arbeta för hållbar utveckling, stärka lokala uttryck av kreativitet och kulturproduktion samt bidra till kunskaps- och erfarenhetsutbyte på global nivå. Vadstena kommuns förutsättningar för ett sådant åtagande är goda.

Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling används redan som övergripande styrmodell för kommunens arbete. Det rika kulturarvet, den starka ideella sektorn och de kreativa näringarna är centrala för stadens särprägel. Bland stadens hantverkstraditioner är knypplingen det historiskt och organisatoriskt tydligaste exemplet med ett tätt ekosystem av föreningar, museum, utbildningar och enskilda utövare. Utöver knypplingen är Vadstena hem åt en iögonfallande hög koncentration av yrkesverksamma konsthantverkare inom andra områden samt en mängd andra kulturella uttryck, varav flera på riksintressant nivå.

Ett medlemskap i UCCN skulle tillföra detta arbete, de resurser och aktörer staden hyser en internationell dimension. Nätverket öppnar för kunskaps- och erfarenhetsutbyte med städer som arbetar med liknande frågor om hantverkets och den folkliga konstens roll i samtiden, stärker kommunens möjligheter att söka externa medel och skapar förutsättningar för internationella samarbeten inom såväl kulturverksamheten som stadens utveckling och hållbarhetsarbete i stort. Vadstena är redan en internationellt känd besöksdestination och nätverket erbjuder flera marknadsföringsplattformar med stor räckvidd. För en liten kommun med begränsade resurser är tillgången till erfarenheter och best practice från ett globalt nätverk av särskilt värde.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Finansiering

Ett medlemskap i UCCN innebär ett antal formella åtaganden med ekonomiska konsekvenser. Kommunen förbinder sig att delta i nätverkets årliga konferens med en delegation som inkluderar kommunstyrelsens ordförande och ansvarig tjänsteperson, och att svara för de rese- och uppehållskostnader detta medför inom respektive förvaltning. Därtill deltar ansvariga tjänstepersoner i den svenska delens av nätverket möten samt i ett globalt möte för det kreativa fältet hantverk och folklig konst. Utöver konferensdeltagande ingår att vart fjärde år rapportera om genomförandet av handlingsplanen, att löpande informera Unescos sekretariat om förändringar i organisation och kontaktuppgifter samt att sprida information från nätverket i kommunens egna kanaler.

Kostnaderna finansieras dels genom den budgetpost som tidigare avsatts för temaåret, dels genom arbetstid från tjänstepersoner inom berörda förvaltningar, dels genom externa och internationella projektmedel.

Samråd

Ansökan har förankrats på det sätt som beskrivs under Förberedelseprocessen ovan. En formell remissrunda har genomförts under maj 2026, där ett utkast av ansökan skickades till drygt 40 organisationer och aktörer, lokalt, regionalt och nationellt. Remissvaren redovisas i en separat sammanställning och har beaktats i utformningen av den slutgiltiga ansökan.

Beslutsunderlag

1. Tjänsteskrivelse till kultur- och utbildningsnämnden och kommunstyrelsen, daterad den 27 maj 2026
2. Ansökan om medlemskap i UNESCO Creative Cities Network

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

3. Sammanställning av remissvar
4. Intresseanmälan inkl. bilagor till UNESCO Creative Cities Network
(bakgrundsdokument)

Beslutet med handlingar expedieras till

Kultur- och utbildningsnämndens beslut expedieras till
kommunstyrelsen.

Beslutet expedieras till

Kommunstyrelsens beslut expedieras till kultur- och
utbildningsnämnden.

Kommunstyrelsens förvaltning

Kultur- och utbildningsförvaltningen

Madeleine Andersson
Kommundirektör

Johan Wernström
Förvaltningschef

Hanna Hanell Wihlborg
Kultur- och fritidschef

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Ansökan till UCCN

Vår beteckning: KUN/2025:205 – 865

K A P I T E L 3

3.1 General Presentation of the City (max 1 750 tecken)

Allmän presentation av staden

1 749 / 1 750

Vadstena, en stad om 6 000 invånare vid Vätterns östra strand i Östergötland, växte fram ur ett högmedeltida maktcentrum och fick stadsprivilegier år 1400. Redan dessförinnan var staden ett av medeltidens främsta vallfartsmål efter att den Heliga Birgitta år 1384 grundat sin birgittinska orden här. Den medeltida stadskärnan är i stora delar intakt och utgör, tillsammans med Skandinaaviens bäst bevarade renässansslott och klosterområdet, ett riksintresse för kulturmiljö. Utbytet med andra länder har i hög grad präglat staden och gör så än idag. Klosterkyrkan är ett aktivt ekumeniskt centrum, välbesökt av ett ökande antal pilgrimer från hela världen. Kulturarvsturismen utgör stadens näst största sysselsättningssektor. Den historiska bebyggelsen har genom seklerna gett upphov till en omfattande hantverkstradition av bland annat stenhuggeri, glasblåsning och kulturmiljövård. Knypplingen, som var ett av Sveriges tidigaste uttryck för organiserat kvinnligt företagande, utgör ännu kärnan i Vadstenas kulturella identitet. Den lever vidare i stadens offentliga gestaltning, och barn och unga möter den systematiskt. Staden huserar flertalet professionella

hantverkare och föreningslivet är starkt. Vadstena är hem både åt riksorganisationen Föreningen Svenska Spetsar (FSS) och kunskapsnavet Centrum för Svensk Knyppling i Vadstena (CSKV). Vadstena folkhögskolas (VF) utbildningar inom textilt hantverk och trä- och metallhantverk är, på nationell nivå, en viktig bro mellan lägre utbildning och konstnärlig praktik. Staden använder Agenda 2030 och dess globala mål för hållbar utveckling som övergripande styrmodell, vilket ger all politik i kommunen en tydlig koppling till samhällsmål om inkludering, hållbarhet och tillgång till kulturarv.

3.2 Main development opportunities and challenges facing the city – using creativity as a driver for action (max 1 400 tecken)

Stadens mest framträdande utvecklingsmöjligheter och utmaningar där kreativitet kan användas som drivkraft

1 361 / 1 400

Generationsväxling och rekrytering är en dokumenterad utmaning inom alla hantverksyrken i hela Sverige. När erfarna utövare pensioneras utan att nya tar vid går tekniker, materialkunskap och lokala traditioner förlorade för gott. För Vadstena, vars bebyggelse och kulturarv i hög grad formats av och fortfarande är helt beroende av sådan kompetens, får ett underskott av nya hantverkare direkta konsekvenser för stadens förmåga att vårda och bevara sin kulturmiljö och sitt unika arv. Men det sätt som staden metodiskt arbetat för att främja knypplingen visar att utmaningen går att möta med kreativitet som drivkraft. Genom att värna en sammanhållen

kedja av utbildning, från förskoleklass och kulturskola till folkhögskola och vuxenutbildning, skapas låga trösklar in i hantverket och tillströmningen av nya utövare säkras. Samtidigt bevaras och tillgängliggörs konstformens historia och lokala anknytning på Spetsmuséet medan CSKV fördjupar och förnyar knyppling som konstnärlig praktik. Ett sådant sammanhållet system genererar intresse för och efterfrågan på hantverket, och skapar en identitet och tillhörighet kring det som spänner över generationer. Utbildningskedjan är i dag fullt utbyggd kring knypplingen; handlingsplanen syftar till att bredda modellen till stadens hela hantverkstradition och dela den som replikerbar metod med städer i nätverket.

3.3 Global Development Strategies and Policies (max 1 150 tecken)

Globala utvecklingsstrategier och policyer

1 063 / 1 150

Agenda 2030 är Vadstenas övergripande styrmodell. Samtliga politiska uppdrag kopplas till och följs upp mot Agenda 2030:s mål, vilket gör hållbarhetsarbetet till en integrerad del av all verksamhet. I samarbete med Linköpings universitet (LiU) har kommunen utvecklat ett eget skattningsverktyg som gör kopplingen mellan varje kommunal insats och de 17 målen mätbar och uppföljningsbar för politiker såväl som tjänstepersoner. Kommunen har certifierats med Quality Mark för hållbart stadskärnearbete av Svenska

Stadskärnor 2026. I linje med MONDIACULT 2022, som slår fast kulturens roll som självständig drivkraft i den hållbara utvecklingen, är kulturen en integrerad del av all kommunal styrning i Vadstena. Kulturplan och kulturarvsplan pekar ut hantverk och folklig konst som bidrag till SDG 3, 4, 8 och 11. Vadstena satsar strategiskt på hantverk dels för att bevara kulturarvet, dels eftersom hantverket med sina varaktiga material och konstruktioner och sitt fokus på återbruk utgör en medveten motkraft mot dagens slit-och-släng-kultur, i linje med SDG 12.

3.4 Expected impact of the designation and the membership on the sustainable development of the city (max 1 400 tecken)

Förväntad effekt av utnämningen och medlemskapet på arbetet med stadens hållbara utveckling

1 358 / 1 400

Ett medlemskap ger tillgång till erfarenheter och beprövade arbetssätt som en liten stad inte kan generera på egen hand och som stärker Vadstenas strategiska styrning mot Agenda 2030. Lokalt väntas designationen få flera konkreta effekter. Den ger möjlighet att formalisera Vadstena som regionalt centrum för hantverk och folklig konst, med de strukturer, synlighet och finansieringsmöjligheter det innebär för yrkeshantverkare, utbildningsinstitutioner och civilsamhälle. Den stärker de kreativa näringarnas förutsättningar och skapar tydligare villkor för hantverkare att långsiktigt försörja sig på sitt kunnande. Och den

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

förankrar kulturpolitiken i ett internationellt ramverk som stärker dess trovärdighet och genomslagskraft lokalt. Närheten till Norrköping, som är designerad stad inom musik, skapar dessutom gynnsamma förutsättningar för regionala synergier och en gemensam profil för Östergötland som kreativ region. Internationellt bidrar Vadstena med erfarenheter av att hålla hotade hantverkstraditioner levande och göra kulturpolitikens effekter i hållbarhetshänseende mätbara; utmaningar som är universella. Med Viljandi i Estland, designerad inom samma fält och med välutvecklad infrastruktur för livslångt slöjdande, har Vadstena inlett ett samarbete för att hämta erfarenheter och kartlägga vad som är tillämpbart lokalt, i linje med SDG 17.

3.5 Preparation process for the application (max 1 400 tecken)

Ansökningsprocessen

1 388 / 1 400

Ambitionen att söka medlemskap är brett politiskt förankrad. Stadens kulturplan, antagen av kommunfullmäktige 2024, anger en ansökan till UCCN som ett explicit mål, och Knypplåret 2025 – ett temaår där staden tillsammans med föreningsliv och intresseorganisationer uppmärksammade knypplingen som samtida konstform – bekräftade intresset för ett formaliserat samarbete. Arbetet med ansökan har letts av Vadstena kommuns kultur- och fritidsförvaltning i nära samarbete med mentorsstaden Norrköping och med stöd av Svenska Unescorådet. Ansökan har

förankrats brett genom samtal, möten och en formell remiss riktad till aktörer inom civilsamhälle, akademi, näringsliv och offentlig sektor. Responsen var positiv och synpunkterna har legat till grund för utformningen av ansökan och handlingsplan. Civilsamhällets organisationer har bidragit med kunskap om hantverkets traditioner och ser internationella utbyten som ett centralt mervärde. Yrkeshantverkare och kulturföretag har konsulterats och ser möjligheter till ökad synlighet och efterfrågan samt konstnärlig utveckling. LiU har bidragit med kompetens kring hållbarhetsarbete i stort och vinner på fortsatt samverkan och forskning. VF är i ett skede där man profilerar sig som utbildningsnav för hantverk och kulturmiljövård och ser ett medlemskap som ett stöd till den satsningen och som en ingång till internationella kunskapsutbyten.

K A P I T E L 4

4.1 Role and foundations of the creative field concerned in the city's history and development (max 1 200 tecken)

Det aktuella kreativa fältets roll och förankring i stadens historia och utveckling

1 185 / 1 200

Vadstena är en stad vars historia och hantverksidentitet är oupplösligt sammanvävda. Stenhuggare från Borghamn har i mer än 900 år anlitats att forma kalksten till allt från medeltida katedraler till nutida prestigerestaureringar. I klostret vävde och broderade Birgittasystrarna ryktbara textilier, och när soldathustrur

på 1600-talet förde kunskapen att göra spetsar från den europeiska kontinenten till staden blev Vadstena en centralort för en handel som engagerade hundratals utövande kvinnor och formade stadens ekonomi i generationer. Att knypplingen var så djupt förankrad här gjorde Vadstena till en naturlig plats för dess institutionalisering. 1903 grundades en knyppelskola och 60 år senare riksorganisationen FSS. Så nyligen som 2020 bildades CSKV för att utveckla knypplingen som samtida konstform. Att Vadstenaknypplingen 2018 togs upp på förteckningen över nationellt immateriellt kulturarv bekräftar att traditionen hållits levande. Den medeltida och monumentala stadsmiljön har därtill format ett ekosystem av smeder, glasblåsare, träbildhuggare och gjutare, vars hantverkskunnande är direkt förankrat i stadens fysiska arv och lever vidare i flera aktiva verkstäder.

4.2 Current economic importance and dynamism of the cultural sector and, in particular, of the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Den nuvarande ekonomiska betydelsen och vitaliteten hos kultursektorn i allmänhet och inom det aktuella kreativa fältet i synnerhet

1 190 / 1 200

Hantverksföretagen i Vadstena omsätter tillsammans ca 70 MSEK (2024). Hantverket är det dominerande kreativa uttrycket i staden och lockar, tillsammans med musiklivet och kulturarvet, besökare

som söker upplevelser och levande traditioner i en välbevarad kulturhistorisk miljö. Staden genererar ca 500 000 dagsbesökare och 120 000 gästnätter om året. Utställningen Spetskonst genererade 18 MSEK ekonomisk omsättning på 13 400 besökare (HUI Researchs senaste mätning 2013). I regionen ökade logiintäkterna med 38 procent mellan 2018 och 2024 och sysselsättningen i sektorn med 18 procent under samma period. Hantverkare från Vadstena har de senaste åren vunnit flera utmärkelser som Årets konsthantverkare och Årets unga hantverkare – ett bevis på god återväxt. För att stärka tillväxten ytterligare undersöker Vadstena i samarbete med Svensk Form Öst (SFÖ) och Hemslöjden i Östergötland (Hemslöjden) förutsättningarna för att etablera SPOK, en regional plattform för lokal produktion i skärningspunkten mellan hantverk, design och näringsliv. Lokalt producerat hantverk innebär kortare värdekedjor och lägre transportbehov jämfört med massproduktion, vilket är ett konkret bidrag till SDG 12.

4.3 Different communities and groups engaged in, and/or that earn their livelihoods from, the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Olika gemenskaper och grupper som är verksamma, och/eller försörjer sig på verksamhet, inom det aktuella kreativa fältet

1 128 / 1 200

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Knyppplingens organiserade rörelse har sitt nationella nav i Vadstena. FSS samlar omkring 700 aktiva knyppelgrupper och enskilda utövare i hela landet och driver kansli, butik och mönstertillverkning från Vadstena. CSKV är det nationella centrumet för knypplingen som konstform och bedriver seminarier, konstnärliga residens och utställningar i och utanför Vadstena. Knypplingen skapar gemenskaper som spänner över hela livsloppet, från barn i kulturskolan till äldre i FSS:s knyppelgrupper. Även bortom knypplingen finns aktiva hantverksmiljöer. Bland de som livnär sig på sitt hantverk märks glasblåsare, stenhuggare, gjutare, kulturmiljövårdare, möbelrestaurerare, träbildhuggare, smeder och finsnickare. Folkbildningens studiecirklar – Sveriges system av öppna grupper för informellt och kollektivt lärande – samlar hantverksintresserade i Vadstena kring knyppling, smide och trähantverk. VF:s studenter i textilt hantverk, trä och smide utgör en grupp blivande yrkeshantverkare med nära koppling till stadens professionella utövare. Hemslöjden knyter samman regionens hantverksutövare och ger dem en gemensam röst och arena.

4.4 Major fairs, conferences, conventions, congresses, and other national and/or international events organized by the city over the past four years, aimed at professionals and practitioners in the creative field concerned (creators, producers, marketers, promoters, etc.) (max 1 200 tecken)

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Större mässor, konferenser, konvent, kongresser och andra nationella och/eller internationella evenemang som staden arrangerat under de senaste fyra åren, riktade till yrkesverksamma och utövare inom det aktuella kreativa fältet

1 172 / 1 200

Vadstena genomför sedan 2023 årliga temaår där ett kreativt uttryck sätts i fokus i samverkan med närings- och föreningsliv. Under 2025 var temaåret knyppling. CSKV arrangerade föreläsningar av ämnesexperter riktade till professionella utövare, lärare och kulturarvsaktörer. Det skapade ett nytt, nationellt forum för dialog om immateriellt kulturarv i allmänhet och knypplingens samtida relevans i synnerhet. Under Knypplåret genomfördes vidare två residens riktade till professionella konstnärer och utövare. Det ena samlade cirkusartister och slöjdare i tvärkonstnärlig dialog. Det andra bjöd in fyra professionella konstnärer med skilda uttrycksmedel att utforska knypplingens formspråk i sina egna konstnärliga praktiker. Residensen tydliggjorde Vadstenas lämplighet som plats för metodutveckling och konstnärlig förnyelse. Sammantaget fungerade Knypplåret som en förstudie inför ansökan till UCCN och bekräftade intresset för formaliserad samverkan. Knypplåret rymde även ett Erasmusutbyte med Idrija i Slovenien, vars knyppelspets är inskriven på Unescos förteckning för immateriellt kulturarv, vilket resulterade i utbyte mellan pedagoger och gemensamma kurser.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

4.5 Major festivals, conventions and other large-scale events organized by the city in the past four years in the creative field concerned, aimed at the general audience at the local, national and/or international level (max 1 200 tecken)

Större festivaler, konvent och andra storskaliga evenemang som staden arrangerat under de senaste fyra åren inom det aktuella kreativa området och som riktat sig till allmänheten

1 197 / 1 200

I publikt hänseende kulminerade Knyppelåret 2025 i utställningen Spetsar på Slottet på Vadstena slott. Utställningen omfattade regionala knypplingstraditioner från Skåne, Dalarna och Hälsingland vid sidan om Vadstenaknypplingen. Utställningen besöktes både av en nationell och internationell publik och har efter Knyppelåret blivit vandringsutställning med visningar på flera platser i landet. Faktaunderlag och presentationer till utställningen togs fram av skolbarn i Vadstena. Under året visades parallellt kyrkliga textilier med knypplad spets i Vadstena klosterkyrka. Fredagen efter midsommar firas varje år Den stora knyppeldagen, då knypplare i alla åldrar fyller stadens gator och torg. Föreningar, butiker och Vadstena spetsmuseum håller extra öppet och erbjuder prova på-kurser och föreläsningar. Dagen är en av stadens mest uppskattade folkliga traditioner. Sedan 2005 samlar vidare Vadstena Konstrunda mer än 70 konsthantverkare och konstnärer i en stor konstfest där allt från privata hem, ateljéer, kulturhistoriska byggnader till gallerier används som

utställningsplatser. VF arrangerar årligen Folkhögskolans dag, där elevarbeten från hantverksutbildningarna visas för allmänheten.

4.6 Main curriculum mechanisms, courses and programmes aimed at promoting culture and creativity, as well as arts education in the creative field concerned across different educational levels (max 1 200 tecken)

Viktigare styrande läroplaner, kurser och program som syftar till att främja kultur och kreativitet samt konstnärlig utbildning inom det aktuella kreativa fältet på olika utbildningsnivåer

1 191 / 1 200

Alla barn i Vadstena har rätt till kultur och kreativitet på lika villkor, utan kostnad och utan urval. Kommunen har en särskild kulturgaranti som ger alla barn rätt att regelbundet möta och skapa konst och kultur under hela uppväxten. Knyppling är en av många konstformer som ingår i garantin. Alla sexåringar får prova på att knyppla och besöker Spetsmuseet. Den ordinarie slöjdundervisningen kompletteras av Skapande Skola, ett nationellt program där professionella utövare medverkar för att stimulerar elevernas eget skapande. Vadstena har vidare en av landets få kulturskolor som erbjuder slöjd som ämne. Knypplingskursen är ständigt övertecknad. Under 2026 kompletteras utbudet med en Slöjdklubb, ett koncept från Hemslöjdsföreningarnas riksförbund där barn lär genom att iaktta och härma under ledning av en erfaren hantverkare. På VF erbjuds grundutbildningar i textilt hantverk,

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

trähantverk och smide, alla utan förkunskapskrav. Skolans fördjupningsår är en välkänd språngbräda till yrkesutövande, lärlingsskap eller vidare studier på högre nivå. Sammantaget bildas ett sammanhållet system där barn möter hantverket tidigt och kan fortsätta utöva det ända till yrkesmässig praktik.

4.7 Lifelong learning, tertiary education, vocational schools, training centres, residencies and other complementary education institutions specialised in the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Livslångt lärande, högre utbildning, yrkesutbildningar, utbildningscentrum, residens och andra kompletterande utbildningsinstitutioner med inriktning mot det aktuella kreativa området

974 / 1 200

Utöver det formella skolsystemet erbjuder Vadstena ett brett utbud av kompletterande utbildning och fortbildning. VF erbjuder specialisering genom kurser i kultur- och byggnadsvård, detaljsömnad och mönsterkonstruktion. Stiftelsen Hantverkslärling möjliggör traditionellt, handledarlett lärlingskap hos erfarna yrkeshantverkare i staden. Hemslöjden har tre konsulenter som stödjer regionens hantverksutövare med rådgivning och kurser i ett brett spektrum av hantverkstekniker. Knypplingen har en särskilt väl utvecklad infrastruktur för livslångt lärande. FSS:s sommarkurser lockar knypplare på alla nivåer över hela världen.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Bland kurserna finns den enda sammanhållna lärarutbildningen i knyppling i Sverige. Föreningens fördjupningskurser är vidare det enda fortbildningsforumet för professionella knypplare i landet. Sammanlagt samlar de ca 200 deltagare per år. Studieförbundet Vuxenskolan håller kurser i Vadstena under hela året och erbjuder även digitala kursformat.

4.8 Research centres, specialized institutes and programmes that focus on research and development in the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Forskningscentra, specialiserade institut och program med fokus på forskning och utveckling inom det aktuella kreativa området

1 112 / 1 200

Även om Vadstena saknar forskningsinstitutioner är staden hem åt stor del av den infrastruktur som forskningen om svensk knyppling i praktiken vilat på. FSS förvaltar ett av landets mest omfattande arkiv över knypplingens historia och har via sin tidigare spetskonsulentfunktion fungerat som naturlig utgångspunkt för det vetenskapliga studiet av konstformen. Föreningens unika mönsterrobot, specialdesignad för knypplermönstertillverkning och utan känt motstycke i världen, möjliggör teknisk dokumentation och rekonstruktion av historiska mönster. Tillsammans med Spetsmuseet svarar FSS och dess medlemmar för en stor del av den samlade utgivningen av handböcker och dokumentation om knypplingens historia i Sverige. CSKV fungerar sedan starten som

nationellt dokumentationscentrum med uppdrag att systematiskt dokumentera knypplingens regionala variationer, bland annat på flerspråkig film. Föreningen är registrerad hos Institutet för språk och folkminnen och knyter via en digital plattform med internationell räckvidd samman utövare, forskare och institutioner som arbetar med utveckling och samtida uttryck.

4.9 Recognized infrastructure for the creation, production and dissemination of activities, goods and services in the creative field concerned, at the professional level (max 1 200 tecken)

Erkänd infrastruktur för skapande, produktion och spridning av verksamheter, varor och tjänster på professionell nivå inom det aktuella kreativa fältet

1 093 / 1 200

Svenska Hantverksrådet (SHR), ackrediterad NGO hos Unesco, är nationellt branschorgan för hantverksyrkena och förvaltar gesäll- och mästarbrevssystemet. I staden finns stenhuggare verksamma med gesäll- och mästarbrev utfärdade av SHR. CSKV driver en process för att etablera motsvarande certifiering för knypplingen. Arbetet, som SHR visat intresse för och som är en direkt konsekvens av Knyppeåret 2025, skulle ge knypplingen formell yrkestatus som ett nationellt erkänt konsthantverk. Vidare arbetar kommunen i samarbete med SFO och Hemslöjden för att ansluta regionen till SPOK, den nationella plattform som kopplar samman formgivare med lokala tillverkningsmöjligheter inom hantverk,

design och näringsliv. Vadstena Konstgjuteri erbjuder hantverksmässig gjutning i brons och aluminium och är i sig självt en resurs för andra konstnärer och hantverkare över hela landet. Kommunen stöttar FSS, CSKV och Spetsmuseet med ekonomiska bidrag och samordnar hantverksfältets aktörer i nätverk. FSS:s butik i Vadstena fungerar som nationellt distributionscentrum för mönster och handknypplad spets.

4.10 Main facilities and cultural spaces dedicated to practice, promotion and dissemination in the creative field concerned, aimed at the general public and/or specific audiences (such as youth, women, vulnerable groups, etc.) (max 1 200 tecken)

Betydande anläggningar och kulturlokaler ägnade åt utövande, främjande och spridning av det aktuella kreativa fältet, riktade till allmänheten och/eller specifika målgrupper (som t.ex. unga, kvinnor, skyddsvärda grupper)

1 186 / 1 200

Lokaler för hantverk och folklig konst spänner i Vadstena från specialiserade verkstäder och museer till bibliotek och kulturhus. VF:s textilsalar, vävrum, träverkstad och smedja ger kursdeltagare tillgång till specialiserade lokaler för utövande på hög nivå inom flera hantverksgrenar. Kommunens fritidsgård och skolor rymmer slöjdlokaler för barn och unga i hela staden, och Vadstena bibliotek kompletterar för barn och familjer med öppna utrymmen för kreativt skapande och pyssel samt permanenta utställningsytor för

knyppl- och spetsarbeten. Gottfrid Larssongården rymmer Vadstena Spetsmuseum, det ledande publika rummet för knypplingens historia och samtida uttryck, med nya utställningar varje sommar. Knypplingens formspråk är även integrerat i det offentliga rummet självt, i gatubelysning, offentlig konst och dagvattenrännor. Det gör knypplingens formspråk synligt i vardagen och stärker identifieringen med hantverket även utanför den aktiva utövarkretsen. Vadstena slott är värd för storskaliga utställningar och projekt med nationell publik. Kulturhuset TOGI och föreningsdrivna ateljéer kompletterar med öppna lokaler för konstnärers och hantverkares skapande och möten.

4.11 Present a maximum of three major programmes or projects developed by the city in the past four years to promote wider participation in cultural life in the creative field concerned, particularly those aimed at disadvantaged or vulnerable social groups (max 1 200 tecken)

Presentera högst tre större program eller projekt som staden utvecklat under de senaste fyra åren för att främja ett breddat deltagande i kulturlivet inom det aktuella kreativa fältet, i synnerhet sådana som riktat sig till missgynnade eller utsatta samhällsgrupper

1 085 / 1 200

Vadstena kommuns kulturgaranti ger alla barn en introduktion till hantverk och kreativt skapande, utan urval eller förkunskapskrav.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Utan sådana aktiva insatser riskerar hantverket att i huvudsak nå de barn som växer upp i miljöer där kunskap om eller ekonomiska förutsättningar för att delta redan finns. Garantin bryter effektivt det mönstret och säkerställer att alla, oavsett socioekonomisk bakgrund, ges en lekfull och trygg första kontakt med stadens hantverksskultur. Äldre är en annan prioriterad grupp, med lägre kulturdeltagande och ökad risk för ofrivillig ensamhet. I Vadstena är utmaningen påtaglig, då äldre inflyttar i ökande utsträckning medan unga lämnar staden. Staden prioriterar förebyggande insatser mot ofrivillig ensamhet och psykisk ohälsa bland äldre. Som ett led i det arbetet stöttar kommunen FSS, studieförbundens kursverksamhet och knyppelgrupper ekonomiskt. Grupperna erbjuder regelbunden social samvaro och kreativt skapande. Äldre utövare traderar dessutom knyppelkunskapen vidare och bidrar till att säkra kunskapsöverföringen till kommande generationer.

4.12 Present a maximum of three major programmes or projects developed in the past four years in the creative field concerned that have helped to create and/or strengthen relations of cooperation between different actors, including the local government, the private sector, creators, civil society, academia and/or other relevant stakeholders (max 1 200 tecken)

Presentera högst tre större program eller projekt som utvecklats under de senaste fyra åren inom det aktuella kreativa fältet och som bidragit till att skapa och/eller stärka samarbetsrelationer mellan olika aktörer, inkluderande t.ex. lokala beslutsfattare, privata

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

sektorn, kreatörer, civilsamhället, akademi och/eller andra relevanta intressenter

1 192 / 1 200

Vadstena kulturarvsplan, framtagen 2025 i samverkan mellan stadens förvaltningar, Länsstyrelsen och Östergötlands museum, pekar ut knypplingen som ett kulturarv som staden har ansvar för utöver det rent lokala. Planen ger stadens arbete mot hantverkare och kulturarvsaktörer ett gemensamt ramverk och skapar förutsättningarna för samverkan kring både kulturmiljö och levande hantverk. Med planen som grund kunde temaåret år 2025 ges en tydlig inriktning mot knypplingen. Kommunen samordnade CSKV, FSS, Svenska kyrkan, Statens fastighetsverk, Region Östergötland och Hemslöjden kring utställningar, kurser och publika evenemang och stärkte på så vis samverkan mellan organisationer med separata uppdrag. Stadsrummets utformning är ett annat uttryck för samma riktning. Knyppeledynan, en av stadens nyaste offentliga skulpturer, tillkom ur ett medborgarinitiativ. Kommunen samordnade, ett av stadens stenhuggeri-företaget formade verket i lokalt bruten kalksten och knyppeleorganisationerna bidrog med mönsterval och annan hantverksexpertis. Även spetsmönstren i stadens gatubelysning och plattläggningar är ett resultat av samverkan mellan kommunen, arkitektkontoret och knyppeleorganisationerna.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

4.13 Role and impact of the main professional, industrial or sectoral, and non-governmental civil society organizations that are active in the city in the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Roll och påverkan av de huvudsakliga professionella, bransch- eller sektorsspecifika civilsamhällesorganisationerna, som inte drivs eller ägs av det offentliga och som är verksamma i staden inom det aktuella kreativa fältet

1 113 / 1 200

FSS grundades 1962 när knypplingen var på reträtt och har sedan dess burit hantverkets fortlevnad i Sverige. Föreningens ca 700 medlemmar är spridda över hela landet. Via studieförbunden deltar ca 2 500 personer i föreningens kurser per år. FSS:s butik i Vadstena är det nationella distributionscentret för knyppelmönster och -material. FSS är även svensk representant i Organisation Internationale de la Dentelle au Fuseau et à l'Aiguille (OIDFA), det internationella organet för knyppling. CSKV grundades 2020 och har på fem år etablerat sig som det nationella centrumet för knyppling som konstform. CSKV var en avgörande samverkanspart under Knyppelåret 2025 och bedriver dokumentation, metodutveckling och arbetet med att formalisera knypplingen som yrke via SHR:s gesällsystem. Hemslöjden sprider kännedom om alla regionens breda hantverkstraditioner och är länken mellan enskilda utövare och branschen i stort. Organisationen arbetar för att förbättra slöjdares ekonomiska villkor, samordnar sommarkurser åt

föreningar och intresseorganisationer och driver bland annat en ettårig textil hantverksutbildning.

4.14 Main initiatives, policies, guidelines, programmes and measures, implemented by the city in the past four years to improve the status of creators and professionals and to support creative work, particularly in the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Viktigare initiativ, policyer, riktlinjer, program och åtgärder som staden genomfört under de senaste fyra åren för att förbättra situationen för kreatörer och yrkesverksamma samt för att stödja kreativt arbete, särskilt inom det aktuella kreativa fältet

1 185 / 1 200

Vadstenas kulturplan, antagen, 2024 pekar ut slöjd och konsthantverk som ett prioriterat målområde. Hantverket är ett smalt fält med begränsad kommersiell bärighet och kräver aktiva satsningar. Konkreta åtgärder enligt planen är en utredning av lokalbehov för professionella konsthantverkare samt en aktuell inventering av aktörerna inom kultur och kreativa näringar. Temaåret ger yrkesverksamma konsthantverkare konkreta möjligheter att fördjupa och bredda sin praktik. Under Knypplåret 2025 genomfördes ett konstnärsresidens för fyra professionella konstnärer och ett tvärkonstnärligt residens med slöjdare och cirkusartister. Kommunen medfinansierade ett utbildningsprojekt för lärare och hemslöjdskonsulenter. Liknande satsningar planeras

för kommande temaår. Kommunens föreningsbidrag ger FSS och CSKV stabil grundfinansiering och är en förutsättning för det statliga och regionala stöd som organisationerna erhåller. Via stiftelsen Hantverkslärling erbjuds unga konsthantverkare lärlingskap hos yrkesverksamma mästare i Vadstena. Satsningen adresserar hur unga hantverkare kan etablera sig yrkesmässigt och försörja sig på sitt kunnande, en av hantverkets mest påtagliga utmaningar.

4.15 Main initiatives, policies, guidelines, programmes and measures, implemented by the city in the past four years to support and enhance local cultural industries in the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Viktigare initiativ, policyer, riktlinjer, program och åtgärder som staden genomfört under de senaste fyra åren för att stödja och stärka de lokala kulturindustrierna inom det aktuella kreativa fältet

1 046 / 1 200

Vadstenas näringslivsprogram, antaget 2024, identifierar kulturen som en profilerande del av kommunens näringsliv och pekar ut samordning av besöksnäring, handel och kultur som ett prioriterat fokusområde. Den politiska viljeförklaringen, antagen 2023, lyfter kulturarvet och hantverket som en central tillgång i Vadstenas attraktionskraft och betonar kommunens roll som möjliggörare för näringsliv, fastighetsägare och kulturutövare gemensamt. Kulturarvsplanen, antagen 2025, innehåller explicita mål om att

stärka det tvärsektoriella samspelet mellan näringsliv, samhällsbyggnad och kulturarv. Som ett led i detta arbete är ett kulturarvsnätverk och en besöksnäringssgrupp etablerade som forum för samordning och dialog. Temaåren, som är en direkt följd av de kulturpolitiska målen från 2023 och kulturplanen från 2025, fungerar utöver vad som redan nämnts som ett marknadsföringsinstrument för stadens kulturella näringar. De ger fältets aktörer en samlad synlighet och kommunikationskraft som enskilda aktörer inte kan åstadkomma på egen hand.

4.16 Main international and/or regional cooperation initiatives in the creative field concerned, developed with cities from different countries in the past four years (max 1 200 tecken)

Viktigaste internationella och/eller regionala samarbetsinitiativ inom det aktuella kreativa fältet som utvecklats med städer från olika länder under de senaste fyra åren

1 153 / 1 200

Vadstenas internationella samarbeten förenar städer med levande hantverkstraditioner som delar Vadstenas utmaningar. Under Knypplåret 2025 fördjupades relationen med Idrija i Slovenien genom ett Erasmusutbyte med knypplärare och en kurs under FSS specifikt i Idrijaknyppling. Parterna delar utmaningen att föra hantverket vidare och Vadstena bidrar med erfarenheterna från FSS:s kursverksamhet och -upplägg för att nå nya utövare. Under 2026 genomförde Vadstena vidare ett studiebesök i Viljandi,

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Estland, med stöd från Kulturrådet. Besöket syftade till att kartlägga hur Viljandi kopplat folkkonsten till folkhälsa och social sammanhållning och byggt infrastruktur för livslångt utövande. Vadstena bidrar med erfarenheterna från sin utbildningskedja. Sancta Birgitta Klostermuseum, ett museum över klostret och dess miljö som har Vadstena kommun som en av sina huvudmän, genomförde 2025 utställningen Krakows krubbor i samarbete med Krakows museum och Polska institutet. Utöver workshops och guidade visningar om hantverkstraditionen inbjöds besökare att skapa en egen Vadstenakrubb i mötet mellan den polska traditionen och det lokala kulturarvet.

4.17 Major programmes or projects implemented in the last four years that directly or indirectly support and create synergies with at least one of the other creative fields in the Network (max 1 200 tecken)

Större program eller projekt som genomförts under de senaste fyra åren och som direkt eller indirekt stödjer och skapar synergier med minst ett av de övriga kreativa fälten i nätverket

1 007 / 1 200

Vadstena-Akademien, grundad 1964, är ett av Sveriges viktigaste centrum för tidig opera och nyskriven musikdramatik med urpremiärer på Vadstena slott. Varje år rekryteras stipendiater till kostymateljén, där unga konsthantverkare utbildas i historiska textiltekniker – vävning, broderi och periodens snitt – sida vid sida

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

med sångare och musiker under produktionsarbetet. Akademiens skräddare och fasta mentor i kostymateljén är bosatt och verksam i Vadstena och innehar den specifika kompetens i barockens textiltekniker som produktionerna kräver. Pennans pionjärer är en utställning om Heliga Birgitta, Katarina av Siena och Christine de Pizan, producerad av Sancta Birgitta Klostermuseum med medverkan av forskare vid LiU. Utställningen förenar museets arbete med medeltida textilier och kyrkligt hantverk med litteraturhistoria om medeltidens skrivande kvinnor – även en demonstration av bokbinderi som konst och hantverk. Den visades 2024 och återkommer under 2026 års temaår, som har temat litteratur.

4.18 Major programmes or projects implemented in the past four years involving at least two of the eight creative fields covered by the Network (crosscutting and/or trans-sectoral projects) (max 1 200 tecken)

Större internationella samarbetsinitiativ och/eller partnerskap som utvecklats under de senaste fyra åren och som involverar minst två av de åtta kreativa fält som nätverket täcker (konstartsövergripande och/eller tvärsektoriella projekt)

1 164 / 1 200

Naturhuset i Vadstena är byggt för att visa att arkitektoniska och gastronomiska hänsyn kan rymmas i ett och samma projekt. Boningshuset, omgivet av ett slutet växthussystem, är en

demonstration av att kretsloppsarkitektur, formgivning och självförsörjning kan integreras. I september 2022 var Vadstena värdstad för ett nordiskt vänortsmöte inom ramen för Föreningen Nordens Katalysatorn – ett gränslöst Norden, med ett studiebesök till Naturhuset som kärna. Representanter från Sverige, Finland, Danmark och Norge kom hit för att studera huset som modell för hållbar omställning. Mötet ledde till utställningen Framtidens arkitektur, som visades på Vadstena bibliotek under temaåret 2023, som hade arkitektur som tema. Samma år genomfördes även arkitekturfestivalen ARKNAT vid naturreservaten Tåkern och Omberg, med femton ingenjör- och arkitekturstudenter från hela Europa. Studenterna utformade och uppförde vindskydd i trä med platsspecifik design och traditionella träbyggnadstekniker. Vadstena kommun var medarrangör och medfinansiär. Festivalen förenar designkunnande med hantverkspraktik och har genom åren uppmärksammats internationellt för sitt koncept.

4.19 Main facilities and infrastructure made available as well as activities (fairs, conferences, conventions, etc.) organized by the city in the past four years, aimed at promoting the creative fields covered by the Network other than the selected one in the application (max 1 200 tecken)

Viktigare anläggningar och infrastruktur som gjorts tillgängliga, samt aktiviteter (mässor, konferenser, konvent m.m.) som staden arrangerat under de senaste fyra åren, med syfte att främja andra kreativa fält inom nätverket än det som valts i ansökan

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

1 157 / 1 200

Inom musikfältet stödjer kommunen två större verksamheter. Vadstena-Akademien rekryterar unga artister via internationella stipendieprogram och producerar opera på Vadstena slott. Vadstena Sång- och Pianoakademi utbildar sångare och pianister med inriktning mot romanssång och arrangerar återkommande konserter i Rödtorneret. Kommunen stödjer båda med ca 200 000 kr vardera i årliga bidrag. Klosterkyrkan fungerar som konsertlokal hela året med allt från internationellt gästande ensembler till gregorianska sångövningar öppna för alla. Inom mediakonstfältet är Tidens rum på Sancta Birgitta Klostermuseum ett permanent exempel: en interaktiv upplevelse med digitala projektioner och rumslig ljudsättning som rekonstruerar klosterkyrkan år 1470, resultatet av ett tvärvetenskapligt samarbete mellan Östergötlands museum och flera svenska lärosäten. Kommunen stödjer verksamheten med 350 000 kr årligen. Inom litteraturfältet är biblioteket och det ideella kulturhuset TOGI året runt aktiva scener för litteraturprogram, föreläsningar och läsecirklar. Skulpturpark Vadstena kompletterar musikfältet som konsertarena för dans och livemusik under sommarsäsongen.

4.20 Provide detailed information of the city's overall proceeds and expenditures over the last four years, showing amounts devoted to and generated from the creative field concerned (max 1 200 tecken)

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Lämna detaljerad information om stadens samlade intäkter och utgifter under de senaste fyra åren, med angivande av de belopp som avsatts för och genererats av det aktuella kreativa fältet

1 000 / 1 200

Kommunens intäkter uppgick till 735 MSEK 2025 (708 MSEK 2024, 704 MSEK 2023, 675 MSEK 2022), med ett överskott om 12,1 MSEK 2025. Resultatet skapar goda förutsättningar för fortsatt utveckling. Av intäkterna utgörs 61 procent av skatteintäkter och 39 procent av statsbidrag, utjämningsbidrag och verksamhetsintäkter. Under 2025 avsattes 10,9 MSEK till kulturverksamhet, inklusive bibliotek, kulturskola och allmän kulturverksamhet, motsvarande knappt två procent av kommunens budget. Därtill kommer statliga och regionala kulturstöd om ca 5 MSEK, varav ca 4 MSEK direkt till Hemslöjden, FSS och CSKV. Flera av kommunens strukturella insatser inom kultur skapar förutsättningar för hela kulturfältet, vilket gör att fältets andel av kulturbudgeten inte fullt ut kan särskiljas i ekonomiskt hänseende. De företag som i staden är verksamma inom fältet – stenhuggerier, konstgjuteri, glasblåseri, möbelsnickeri och smeder – omsatte ca 70 MSEK 2024. Därutöver omsatte knypplingsorganisationerna ca 3 MSEK.

K A P I T E L 5

5.1 Presentation of a maximum of three major initiatives, programmes and/or projects aimed at achieving the objectives

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

of the Network at the city level by enhancing the role of culture and creativity in sustainable development (max 4 000 tecken)

Presentera högst tre större initiativ, program och/eller projekt som syftar till att uppnå nätverkets mål på stadsnivå genom att stärka kulturens och kreativitetens roll i den hållbara utvecklingen

3 992 / 4 000

VADSTENA HANTVERKSSKRÅ. Under handlingsplanens första år samlar staden sina hantverkare i ett gemensamt skränätverk för samverkan och utveckling. Initiativet, som är hantverkarnas eget och ett direkt resultat av förankringen av stadens ansökan till UCCN, adresserar det faktum att yrkesverksamma hantverkare i Vadstena idag saknar möjlighet att gemensamt stärka sina ekonomiska villkor (mätbart bidrag till SDG 8.3, C|2030-7) och för att göra sina röster hörda gentemot finansiärer, marknad och bransch. Nätverket bildar även plattform för gemensam kompetensutveckling – workshops och erfarenhetsutbyten i materialkunskap, formgivning och entreprenörskap – och möjliggör gemensamma ansökningar om finansiering hos stat, region och privata stiftelser (SDG 17.17, C|2030-12). Nätverket blir en aktiv part i etableringen av SPOK – den nationella plattform som kopplar samman formgivare med lokala tillverkningsmöjligheter inom hantverk, design och näringsliv – och stärker kopplingen mellan traditionella metoder och samtida produktion (SDG 8.3 och 12.8, C|2030-8). Förväntade effekter av skränätverket är förbättrade ekonomiska villkor för stadens yrkeshantverkare, en stärkt röst för

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

branschen i externa sammanhang och en ökning av hållbar, lokal produktion. VADSTENA FOLKKONSTFESTIVAL.

Generationsväxlingen är en av de största utmaningarna för alla folkliga konstformer i Sverige. Den ökade efterfrågan på kulturskolans kurser ses som en direkt effekt av Knyppeåret 2025 och har i sin tur lett till satsningar på Slöjdklubb och på mer hantverk på fritidsgårdarna, ett mätbart bidrag till SDG 4.7 (C|2030-13, C|2030-16). De former för samordning och samverkan som prövades under Knyppeåret blir utgångspunkten för 2027 års temaår, som kommer att omfatta stadens alla hantverk och uttryck av folklig konst. Det nyetablerade skränätverket säkrar att hela sektorn av professionella hantverkare engageras i genomförandet. Temaåret leder till en återkommande Folkkonstfestival från 2028 med fokus på barn och unga och ambitionen att samla alla folkliga konstuttryck under ett gemensamt paraply och bidra med stärkt struktur och synlighet för folkkonsten i hela landet. Det är ett av ansökans initiativ som spänner över flera kreativa fält och förenar hantverk med folkmusik, dans och berättande. Staden söker inför etablerandet av festivalen samarbeten med riksorganisationerna för ungt hantverk och folklig konst: Folk You, Östergötlands Spelmansförbund och Riksförbundet för Folkmusik och Dans. Förväntade effekter är breddat deltagande bland barn och unga (SDG 3, C|2030-18) och en levande hantverkstradition i stadsmiljön (SDG 11.4, C|2030-21). VADSTENA FOLKKONSTCENTRUM. I samarbete med VF, CSKV, FSS, Hemslöjden, Norrköpings stad och Region Östergötland byggs på längre sikt ett Folkkonstcentrum i tre

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

etapper. Den första lägger grunden genom en systematisk kartläggning och digitalisering av mönster, tekniker och instruktionsmaterial för alla folkliga hantverksformer, med CSKV:s arbete inom knypplingen som grund. Det gör kunskapsöverföringen resiliënt och globalt tillgänglig (SDG 4.7 och 11.4, C|2030-14). Den andra etappen aktiverar UCCN. Ett permanent residensprogram för folkkonstnärer från städer i nätverket etableras med inriktningen att förena traditionellt hantverk med samtida design och produktion, där residensresultaten kan omsättas via SPOK till lokal produktion (SDG 8.3, C|2030-17). Den tredje etappen etablerar centrumet institutionellt med ett tydligt uppdrag som regionalt nav för livslångt lärande. Centrumet samarbetar med kommunens kulturskola och fritidsverksamhet för att integrera folkkonsten i barns och ungas vardag och uppfylla kommunens uppdrag om meningsfull fritid (SDG 3, C|2030-16) och med LiU för att stärka kopplingen mellan den akademiska forskningen och samtida konstnärliga uttryck inom hantverk och folklig konst. Verksamheten utvärderas varje år med fokus på delaktighet och samarbetseffekter, i enlighet med handlingsplanens utvärderingscykel.

5.2 Presentation of a maximum of three major initiatives, programmes and/or projects aimed at achieving the Network's objectives on an international level, particularly those involving other member cities of the Network (max 4 000 tecken)

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Presentera högst tre stora initiativ, program och/eller projekt som syftar till att uppnå nätverkets mål på internationell nivå, i synnerhet sådana som involverar andra medlemsstäder i nätverket

3 982 / 4 000

KNYPPLINGENS FRAMTID. Idrija har ett rikt kulturhistoriskt arv som står inför samma utmaning som Vadstenas, nämligen att hantverket att knyppla spetsar ska få leva vidare med varje ny generation och att kunskap och intresse för det lokala hantverket lever vidare. Det Erasmusutbyte med knyppellärare från Idrija som genomfördes under Knypplåret 2025 lade grunden för ett framtida partnerskap. Vadstena och dess knyppelföreningar bidrar med en dokumenterad pedagogisk metodkedja: Knypplåret gav mätbara effekter i form av ökad efterfrågan på kulturskolans kurser som möts av satsningen på Slöjdklubb, och kulturgarantin säkerställer att alla barn möter hantverket oavsett bakgrund. Dessa erfarenheter av att sänka trösklarna och nå nya utövare är vad partnerskapet ger Idrija. Idrija kan bidra med erfarenheter kring att driva knyppelskola och med deras starka pedagogiska tradition, samt även med formerna för Festival of Idrija Lace – en festival med barn och ungas knyppling och folkmusik som Vadstenas Folkkonstfestival kan hämta inspiration från. Den gemensamma kompetensen kring gynnsamma metoder kan via OIDFA och hantverksgruppen inom UCCN delas med aktiva knyppel- och hantverksmiljöer globalt (SDG 4.7 och 11.4, C|2030-16 och C|2030-21). Samarbetet syftar även till ömsesidiga utbyten av pedagoger och utövare samt gemensamt deltagande i respektive festivals

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151 90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

program. INFRASTRUKTUR FÖR DEN FOLKLIGA KONSTEN. Viljandi, Estland, är en stad av Vadstenas storlek och hem åt Tartu universitets kulturakademi – ett nationellt centrum för hantverk och folkkonst med professionella utövare och välutvecklad infrastruktur för livslångt utövande. Viljandis Folkfestival fungerar dessutom som marknadsplats för professionella hantverkare och som ett forum för fortbildning med workshops och mästarklasser – en modell för hur Vadstenas Folkkonstfestival och det planerade Folkkonstcentrumet kan mogna (SDG 8.3 och 4.7, C|2030-7 och C|2030-14). Under förberedelserna för ansökan till UCCN har kontakt etablerats med stadens focal point och former för samarbete skissats upp. Under hösten 2026 har en delegation av hantverkspedagoger, kommunala tjänstepersoner och föreningsaktiva genomfört studiebesöket med uppdraget att kartlägga hur Viljandi lyckats koppla folkkonsten till folkhälsa och social sammanhållning och på den grunden bygga en sammanhållen infrastruktur för utövare genom hela livet. Besöket är ett av få projekt som beviljats det nya nationella stödet från Statens kulturråd för slöjdprojekt 2026. Vadstena bidrar med erfarenheterna från sin utbildningskedja och den kartläggning som påbörjats under ansökningsprocessen. Åtagandet inkluderar fortsatta utbyten av pedagoger och utövare, och de båda städernas folkkonstfestivaler kan på sikt samordna programinslag. KREATIV REGIONAL NOD. Som Vadstenas mentorstad och designerad stad inom nätverket inom musik är Norrköping den naturliga partnern för samarbeten som spänner över flera kreativa fält. Musik och knyppling delar delvis samma rötter i den svenska folkliga

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

traditionen. Samarbetet avser att utforska dessa rötter i gemensamma konstnärliga residens där musiker och hantverkare inspirerar varandra, och i programsamarbeten vid Folkkonstfestivalen och Norrköpings Folkmusikfestival. Ytterligare synergier finns i att kunna samarbeta nära med LiU kring hur de bägge kreativa fälten, med hjälp av varandra, skapar förutsättningar för konstnärlig förnyelse. Att Vadstena och Norrköping är de enda städerna i UCCN inom samma region ger förutsättningar för ett samarbete som är ovanligt i nätverket: två designerade städer i skilda kreativa fält som systematiskt utforskar vad de kan åstadkomma tillsammans. Det är i sig ett metodbidrag och en modell för hur regionala noder inom UCCN kan stärka varandras konstnärliga och hållbara utveckling och driva gemensamt påverkansarbete. Erfarenheterna dokumenteras och delas med nätverket via UCCN:s hantverksgrupp och vid nätverkets årsmöten (SDG 11.4 och 17.17, C|2030-18).

5.3 Estimated budget for implementing the proposed action plan (max 1 200 tecken)

Beräknad budget för genomförandet av den föreslagna handlingsplanen

1 107 / 1 200

Den uppskattade totala budgeten uppgår till i snitt 2,5 MSEK per år. Kommunens planerade budgetram utgör basen för projekt inom UCCN och uppgår till 1,4 MSEK. Det inbegriper personal,

samordning, kommunikation och riktade insatser. Resterande 1,1 MSEK avser planerad extern finansiering. Budgeten växer i takt med att de lokala satsningarna enligt 5.1 etableras. De största kostnaderna väntas år 3–4. Uppskattningsvis 65 procent av budget avser lokala insatser enligt 5.1, finansierade av kommunen samt planerade bidrag från Statens kulturråd och Region Östergötland. Inför första året har 0,3 MSEK redan beviljats i externa medel. Resterande 35 procent avser internationella insatser enligt 5.2. Hit räknas residensprogram, programutbyten under festivaler, kunskapsutbyten för pedagoger och utövare samt deltagande och resor i nätverket. Extern finansiering söks från Nordiska kulturfonden, Nordisk kulturkontakt, Svenska institutet och Europeiska unionen. Utbytena med Idrija och Viljandi skapar förutsättningar för ett Erasmus+-partnerskap, vilket bedöms kunna tillföra mellan 0,5 och 1 MSEK ytterligare.

5.4 Intended structure for the implementation and management of the action plan (max 1 700 tecken)

Föreslagen struktur för genomförande och förvaltning av handlingsplanen

1 691 / 1 700

Handlingsplanen genomförs inom ramen för en organisation med tre nivåer. Kommunens kultur- och fritidsstrateg är ansvarig tjänsteperson och focal point gentemot UCCN, och deltar på både strategisk och operativ nivå för att säkra helhetsbild och

kontinuitet. På STRATEGISK NIVÅ verkar en politisk styrgrupp och en förvaltningsövergripande styrgrupp parallellt. Den politiska styrgruppen säkerställer långsiktig politisk förankring och samordning av uppdrag och prioriteringar mellan kommunens nämnder. Den förvaltningsövergripande styrgruppen ansvarar för att arbetet i UCCN integreras i kommunens verksamheter, fördelar resurser och tar emot projektförslag från den operativa nivån. Den följer årligen upp resultat och effekter mot Agenda 2030, Culture|2030 och andra åtaganden inom UCCN. Representanter ur de båda styrgrupperna deltar i relevanta nationella och internationella sammanhang kopplade till UCCN. På OPERATIV NIVÅ verkar en arbetsgrupp med representanter från kommunens förvaltningar samt regionala samverkansparter, däribland Hemslöjden, LiU, regionala strategier inom kulturområdet och Norrköpings stad. Arbetsgruppen är ytterst ansvarig för att handlingsplanen genomförs och bereder projektförslag och inkommande initiativ. På PROJEKTNIVÅ etableras arbetsgrupper för respektive insats med aktörer från civilsamhälle, kulturinstitutioner, utbildningsaktörer och näringsliv. Organisationer som FSS, CSKV, Vadstena Hantverksskrå och SPOK är exempel på parter som driver och genomför kurser, utbyten, konstnärlig utveckling och gemensamma finansieringsansökningar för hantverksfältets räkning, men exakta sammansättningar får utrymme att formas organiskt i takt med varje projekt.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

5.5 Intended plan for communication and awareness-raising (max 1 700 tecken)

Avsedd kommunikations- och informationsplan

1 534 / 1 700

Kommunikationsarbetet leds av focal point med stöd av kommunens kommunikatör och anpassas efter insats, målgrupp och ansvarig aktör. Kommunikationen syftar till att göra UCCN:s mål och Vadstenas arbete som kreativ stad kända för en bred allmänhet – invånare, besökare, unga och underrepresenterade grupper. Den ska synliggöra hantverkets roll i hållbar stadsutveckling och innovation, och skapa stolthet och delaktighet kring det levande kulturarvet. Varje insats kommuniceras med en sammanhållen grafisk identitet och målgruppsanpassat språk. Aktiv närvaro upprätthålls i sociala medier och i regional, nationell och internationell press, liksom i UCCN:s kanaler. Kommunikation sker även via stadens kulturlokaler och vid arrangemang kopplade till UCCN; därutöver identifieras löpande nya sammanhang där hantverket kan göras synligt för nya publiker, både i staden och övriga regionen. Inom handlingsplanens arbetsgrupper enligt 5.4 samordnas kommunikationen av de deltagande organisationerna. Vadstena Hantverksskrå når i egna kanaler de yrkesverksamma hantverkarna specifikt, med information om och initiativ kopplade till arbetet i UCCN. Utsedda kontaktpersoner per förvaltning och regelbundna informationsuppdateringar säkerställer kunskap om nätverket i kommunens organisation. Löpande dokumentation av

processbeslut, erfarenheter och kontakter minskar risken för institutionellt glapp. Effekter följs upp genom invånarundersökningar, mediamätningar och deltagarstatistik, med relevanta Culture|2030 Indicators valda per insats.

Vadstena kommun

592 80 Vadstena BESÖKSADRESS Klosterledsgatan 35 TEL 010-234 70 00 FAX 0143-151
90

E-POST vadstena.kommun@vadstena.se WEBB www.vadstena.se

Sammanställning remissvar gällande utkast till ansökan om medlemskap i Unesco Creative Cities Network

Ett utkast av ansökan skickades den 6 maj 2026 på remiss till drygt fyrtio organisationer, aktörer och personer. Bland remissinstanserna ingick Svenska Unescorådet, de svenska medlemsstäderna i Unesco Creative Cities Network, Region Östergötland, Linköpings Universitet, Hemslöjden i Östergötland, Vadstena folkhögskola, Centrum för svensk knyppling i Vadstena, Föreningen Svenska Spetsar, Vadstena spetsmuseum, Pilgrimscentrum, Klostermuseet, Vadstena guideförening, Visit Vadstena, Vadstena konstrunda, Svensk Form Öst, enskilda hantverkare och företagare, gruppledarna för partierna i kommunfullmäktige samt förvaltningschefer och tjänstepersoner i de kommunala verksamheter som i detta stadium mest berörs av ansökan.

Ett tjugotal svar inkom från Norrköpings kommun, Östersunds kommun och Region Jämtland, Göteborgs stad och Göteborgs Universitet, Svenska Unescorådet, Region Östergötland, Linköpings Universitet, Föreningen Svenska Spetsar, Centrum för svensk knyppling i Vadstena, Vadstena spetsmuseum, Vadstena folkhögskola, Pilgrimscentrum, Svensk Form Öst, det politiska partiet Konsensus samt enskilda hantverkare och företag, liksom ett antal förvaltningschefer och tjänstepersoner.

Samtliga remissinstanser ställer sig positiva till ansökan. Flera framhåller att den är välskriven och att Vadstenas särskilda karaktär som plats för kulturella uttryck i allmänhet och för folklig konst och hantverk i synnerhet framgår tydligt. De flesta remissinstanser delar bilden av att ansökan är väl underbyggd, trovärdig och väl förankrad både i stadens historiska och samtida kontext. De kritiska synpunkter

som lämnats berör genomgående delar av ansökan som bedöms ha potential att stärkas ytterligare och kan sammanfattas i följande återkommande teman.

Det mest frekventa påpekandet, framfört av flera tunga remissinstanser oberoende av varandra, är att ansökan framstår som alltför knypplingscentrerad på bekostnad av Vadstenas bredare hantverkstradition. Man menar inte att tona ner knypplingens centrala plats i ansökan i och för sig utan att stadens övriga hantverk – glasblåsning, stenhuggeri, smide, trähantverk och byggnadsvård – inte ges tillräcklig plats som del av en sammanhållen hantverkskultur förankrad i stadens historia, bebyggelsemiljö och näringsliv.

Flera instanser efterlyser vidare en ökad konkretion i de delar av ansökan som avser organisation och ansvarsfördelning, ekonomi och finansiering, uppföljning och effektmätning samt det planerade Folkkonstcentrumets aktörs- och resursbas. Behovet av tydliga politiska åtaganden och ett klart besked om ekonomiska och personella förutsättningar lyfts särskilt av de instanser som har faktisk erfarenhet av vad arbetet som kreativ stad innebär.

Kopplingen till Agenda 2030 och de globala hållbarhetsmålen bedöms av ett flertal instanser som på olika sätt otillfredsställande snäv. Linköpings Universitet framhåller att de sociala målen – de grundläggande behov som ska garanteras alla människor – bör vara utgångspunkten för ansökan och att bidraget till dessa bör beskrivas tydligare innan de ekologiska perspektiven lyfts. Ansökan behöver samtidigt konkretisera hantverkets bidrag till ekologisk hållbarhet och cirkulär ekonomi; kopplingen bedöms av flera instanser som naturlig. Ansökan bör även integrera ett tydligare jämställdhetsperspektiv och beskriva hur arbetet i nätverket planeras nå marginaliserade grupper.

Behovet av en tydlig vision för hantverkets samtida relevans lyfts av några instanser. Ansökan uppfattas i för hög grad vila på tradition och bevarandeperspektiv. Linköpings Universitets och Göteborgs universitets erbjudande om tvärvetenskaplig samverkan och Svensk Form Östs arbete med SPOK, i gränslandet mellan traditionellt hantverk och samtida design, pekas ut som konkreta vägar framåt som ännu inte återspeglas i ansökan.

Några instanser påpekar slutligen att en öppen redovisning av stadens och det kreativa fältets utmaningar – generationsväxlingen, beroendet av ideella krafter och hantverkarnas ekonomiska villkor – snarare skulle stärka trovärdigheten mot Unesco än försvaga den. I det sammanhanget lyfts även behovet av att tydligare formulera vad Vadstena, i form av projekt och erfarenheter, skulle bidra med till nätverket och till partnerstäderna.

Samtliga inkomna synpunkter har sammanställts och analyserats. Vid prioriteringen av vad som ska inarbetas i den slutgiltiga ansökan har mest tyngd givits åt de synpunkter som återspeglar Unescos egna prioriteringar och bedömningskriterier samt åt de synpunkter som rör ansökan som helhet snarare än enskilda detaljer.

Kultur- och utbildningsförvaltningen

Richard Sandblom

Kultur- och fritidssamordnare

VADSTENA
KOMMUN

Svenska Unescorådet
Att: Therese Amneüs
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm
infounesco@regeringskansliet.se

Vadstena kommun - intresseanmälan om att bli en kreativ stad inom Unesco Creative Cities Network, UCCN, inom området hantverk och folklig konst.

Denna intresseanmälan syftar till att visa hur Vadstena, genom sitt starka kulturarv, sitt arbete inom kultur och stadsplanering, uppfyller de kriterier som krävs för medlemskap i Unesco Creative Cities Network.

Vadstena är en ort där historia, kulturarv och kreativitet möts. Vadstena präglas av ett rikt kulturarv som sträcker sig från medeltid till våra dagar. Genom Birgittinerklostret och Vasaslottet lockades både nationella och internationella besökare, vilket förde med sig nya influenser och bidrog till att staden utvecklades till en betydande maktfaktor och ett centrum för bildning och kultur.

Än idag är Vadstena en mötesplats för folkkonst och konstnärliga uttryck. Platsvarumärket "Vadstena – en kreativ historia" sammanfattar stadens vilja att förena tradition med förnyelse. Knypplingen utgör kärnan i Vadstenas kulturella identitet och är ett hantverk som lever vidare genom aktiva föreningar, museum och butiker som säljer material och mönster, gör utställningar, konstnärliga samarbeten och kursverksamhet. Knypplingen synliggörs även i stadsplaneringen, där spetsinspirerade mönster integreras i gågatans stenläggning, i belysning och offentliga konstverk. På så vis används kulturarvet som ett verktyg för platsutveckling, estetisk gestaltning och social hållbarhet. Folkkonsten i Vadstena omfattar även musik, dans, slöjd, hantverk och berättande, vilket sammantaget skapar en rik och deltagande kulturmiljö

Genom att ingå i Unescos nätverk för kreativa städer inom hantverk och folklig konst vill vi:

- stärka samverkan mellan lokala, regionala och internationella aktörer,
- främja innovation inom traditionella hantverk,
- bidra till hållbar stadsutveckling där kultur och kreativitet är drivkrafter för gemenskap och tillväxt.
- visa hur ett levande kulturarv kan vara en drivkraft i framtidens kreativa samhälle – där folkkonst, knyppling och hantverk inspirerar stadsplaneringen och formar en stad som ständigt utvecklas.

Vadstena kommun

Postadress 592 80 Vadstena | Besöksadress Klosterledsgatan 35
Tel 010-234 70 00 | E-post vadstena.kommun@vadstena.se
www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

Policy och styrning

I Vadstenas kulturplan och kulturarvsplan finns en tydlig målsättning att stärka stadens folkkonst genom knyppling och andra kulturarvstraditioner. Kommunen ska fungera som en möjliggörare i samarbetet med olika aktörer, där vi tillsammans bygger, skapar, vårdar och utvecklar framtidens Vadstena. Allt sker med respekt för vårt unika kulturarv – en grund som också bidrar till långsiktighet och hållbar utveckling.

Motivering

Vadstena utmärker sig som en plats där levande folkkonst och ett djupt rotat kulturarv samspelar på ett unikt sätt.

Här har knypplingen en central roll – inte bara som traditionellt hantverk, utan som ett samtida uttryck för kreativitet, gemenskap och kontinuitet. Genom sin långa knypplings-tradition har Vadstena, Föreningen Svenska Spetsar (FSS) och föreningen Centrum för Svensk Knyppling i Vadstena (CSKV) förankring till den internationella föreningen för knyppling OIDFA (Organisation. Internationale de la Dentelle au Fuseau et à l'Aiguille) vilket också möjliggör ett aktivt utbyte av kunskap, tekniker och konstnärliga idéer över nationsgränserna.

Vadstena kan därmed erbjuda **UNESCO:s Creative Cities-nätverk** ett gott exempel på hur en mindre stad kan bära, utveckla och förnya folkkonsten – med djupa rötter i traditionen och en tydlig vilja till framtida utveckling.

Vadstena den 24 oktober 2025

Peter Karlsson

Kommunstyrelsens ordförande

Bilaga 1. Bakgrund - Historik-knyppling.

Bilaga 2. Fyraårig handlingsplan.

Bilaga 3. Hemslöjden i Östergötland.

Bilaga 4. -Knyppling, folkkonst, hantverk och Agenda 2030.

VADSTENA
KOMMUN

Bilaga 1

Vadstena kommun - intresseanmälan om att bli en kreativ stad inom **Unesco Creative Cities Network, UCCN**, inom området **hantverk och folklig konst**.

Vadstena kommun- ett centrum för knyppling och folkkonst.

Bakgrund, historik

Vadstena präglas av ett rikt kulturarv som sträcker sig från medeltiden till våra dagar.

Genom Birgittinerklostret och Vasaslottet utvecklades staden till en betydande maktfaktor och ett centrum för bildning och kultur. Birgittasystrarna var kända för sin höga skicklighet inom textilt hantverk och särskilt för sina avancerade broderier, som ofta användes till kyrkliga textilier och klädesplagg av stor konstnärlig och symbolisk betydelse. Däremot finns det inga belägg för att de ägnade sig åt knyppling, vilket tyder på att den tekniken utvecklades och spreds i andra sammanhang och under en senare tid. Knypplingstekniken växte fram i Italien på 1400-talet och spreds sedan vidare till andra delar av Europa.

Vadstenaknypplingen har sina rötter i 1600-talet, då Flanderninspirerade spetsar gav upphov till en livlig yrkesverksamhet. I det sk. Krigsmanshuset, som inrättades i det nedlagda Birgittinerklostret, utvecklades knypplingen till att bli en viktig inkomstkälla på 1600-talet. Därifrån spreds konsten ut i staden och spetsarna blev en uppskattad handelsvara. Under 1700-talet etablerades spetsknypplingen som en betydande näring i Vadstena. För att höja kvaliteten och kunna konkurrera med importerade spetsar skickade staten utländska knypplerskor till staden för att utveckla hantverket. Vid samma tid, under mitten av 1700-talet, då Vadstena slott upphört att vara kungligt residens, inrättades ett väveri (*Vadstena Manufaktur*) för finare tyger och damast i Vadstena slott.

Under 1800-talet genomgick Vadstena social och industriell utveckling, med nya byggnadsordningar, en ny hamn, öppnandet av Göta kanal 1822 som främjade turism. Stadens befolkning växte, och nya byggnader som Asylen och bankhuset uppfördes. I början av 1800-talet organiserades handeln med spetsar av så kallade spetsförläggare. De tillhandahöll tråd och mönster till knypplerskorna och tog sedan emot de färdiga spetsarna i utbyte mot en blygsam ersättning. Förläggarna sålde därefter spetsarna vidare, antingen direkt till kunder eller genom återförsäljare, så kallade spetsgångare. De fungerade som en viktig länk mellan dem som knypplade i

Vadstena kommun

Postadress 592 80 Vadstena | Besöksadress Klosterledsgatan 35
Tel 010-234 70 00 | E-post vadstena.kommun@vadstena.se

www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

hemmen och kunderna. Genom att samordna produktionen, förmedla mönster och säkerställa handeln bidrog de till att bevara och vidareutveckla Vadstenaknypplingen.

I slutet av seklet blev Vadstena ett populärt utflyktsmål och knyppling var fortfarande en viktig inkomstkälla för familjer. Industrialismen medförde dock att de handknypplade spetsarna fick en svår och ojämlig konkurrens från de maskingjorda, nymodiga, importerade spetsarna. Det gjordes flera insatser för att stödja spetsknypplingen i Vadstena bl. a från hovet som vid prinsessan Louises bröllop beställde spetslängder på upp till 157 meter. Beställningarna från hovet medverkade sannolikt till att det 1870 fanns mer än 800 personer involverade i knypplingsverksamheten i Vadstena trakten. Vid sekelskiftet 1900 fick Vadstenaknypplingen ett starkt uppsving genom den framväxande svenska hemslöjdsrörelsen. Föreningen för Svensk Hemslöjd grundade 1903 Vadstena knyppelskolor, vilket lade grunden för en ny generations spetsknyppelskor.

År 1962 bildades Föreningen Svenska Spetsar (FSS) med syfte att bevara och utveckla knypplingstraditionen. Sedan 2002 har föreningen sitt säte i Vadstena. FSS tillverkar och säljer mönster, spetsar, redskap och material för knyppling och samarbetar med konstnärer och formgivare för att ta fram nya mönster. Föreningen arrangerar även kursverksamhet och samarbetar med Hemslöjden, Vadstena folkhögskola och Studieförbundet Vuxenskolan. Föreningen har Sveriges enda robot för spetsmönstertillverkning.

Elsa Petersons Spetsaffär har också spelat en viktig roll i traditionens fortlevnad. Elsa Peterson började sin förläggarverksamhet 1920, och butiken på Storgatan i Vadstena öppnade 1960. Den drevs fram till 2016 och mönster och material säljs i dag genom en webbshop.

Spetsmuseet i Vadstena, beläget i den så kallade Gottfrid Larssongården, bidrar till att bevara och visa den rika spetskulturen i staden med utställningar och arkiv. Föreningens syfte är att samla in och dokumentera Vadstenaknypplingens historia.

Under 2000-talet har spetskonsten fått förnyad uppmärksamhet genom flera betydande utställningar, bland annat på Nordiska museet i Stockholm (2007), Frölunda Kulturhus i Göteborg (2010) och Vadstena slott (2012). Samtidigt har bokutgivningen inom området breddats, både innehållsmässigt och språkligt. Spetsstraditioner från olika svenska landskap har dokumenterats, även den svenska bildknypplingen.

Immateriellt kulturarv

Idag är knypplingen en levande konstart och en självklar del av Vadstenas identitet. År 2018 upptogs Vadstenaknypplingen på listan över Sveriges levande immateriella kulturarv – ett erkännande av dess betydelse som både kulturellt uttryck och näring. I Vadstena introduceras knyppling, genom kulturskolan, redan i förskoleåldern, och

VADSTENA
KOMMUN

varje år firas Knyppeldagen, då knypplare i alla åldrar samlas på gator och torg för att visa upp sitt hantverk. Föreningen Svenska Spetsars butik, erbjuder material, mönster, kurser och föreläsningar, samt beställer regelbundet nya mönster av samtida konstnärer. Webbutiken Elsa Peterson Eftr. säljer mönster och material och föreningen spetsmuseum i Vadstena producerar utställningar och förvaltar ett arkiv.

Knypplingen i Vadstenas stadsmiljö. Spetsmönster återkommer i stenläggningar, avrinningsytor och gatubelysning, och skulpturen *Knyppeldynan* i Hamnparken utgör ytterligare ett exempel på hur traditionen lever vidare i det offentliga rummet. Under 2025 planeras flera nya offentliga utsmyckningar med anknytning till spetskonsten.

Utbildning. Studieförbunden i Vadstena och Östergötland har alltid haft en stark roll och erbjudit kurser inom knyppling. Föreningen svenska spetsar erbjuder kurser på olika nivåer och Vadstena Folkhögskolas textillinje, som startade 1977, har sedan dess haft knyppling på schemat där studenterna får grunderna i hantverket och möjlighet att fördjupa sina kunskaper. Vid Linköpings universitet (LiU) kan knyppling ingå som ett moment i de textila utbildningar som ges inom Institutionen för kultur och samhälle (IKOS). Forskning och utveckling inom ämnet har fördjupats och omfattar idag allt från tekniska analyser och historiska spridningsstudier till studier av knypplingens betydelse för identitet, kulturarv och tillhörighet. Inte minst genom OIDFA (Organisation Internationale de la Dentelle au Fuseau et à l'Aiguille) Den internationella föreningen för sydd och knypplad spets.

Centrum för svensk knyppling i Vadstena (CSKV) I Vadstena finns många aktörer som intresserar sig för knyppling, alltifrån enskilda knypplare, folkbildningsorganisationer, föreningar och museum till regionala och nationella aktörer.

För att samordna alla dessa initiativ och ytterligare stärka knypplingens position grundades Centrum för svensk knyppling i Vadstena (CSKV) år 2020. Utformningen av föreningens riktlinjer skedde i samverkan med Vadstena kommun, region Östergötland, Föreningen Svenska Spetsar (FSS) Föreningen Svenska Spetsars Arkiv (FSSA), Elsa Petersons Spetsaffär, Spetsmuseet i Vadstena, Hemslöjden i Östergötland och Vadstena Folkhögskola m.fl.

Föreningen är en rikstäckande ideell organisation, med utgångspunkt i Vadstena, som samarbetar med andra föreningar och institutioner för att uppmärksamma och utveckla knyppling som kulturarv - ett forum för alla som är intresserade för svensk knyppling. CSKV arbetar för att synliggöra, bevara och sprida kunskap om svensk och internationell knyppling genom att dokumentera traditioner, erbjuda utbildning och nätverk samt arrangera evenemang som utställningar och kurser.

År 2025 genomförde CSKV, i samarbete med Vadstena kommun och lokala, regionala och nationella aktörer, det omfattande projektet **”Knyppelåret”** – en hyllning till knypplingens historia, nutid och framtid. Genom utställningar, programverksamhet och samverkan mellan civilsamhälle, kulturinstitutioner, kyrka och kommun lyftes

VADSTENA
KOMMUN

knypplingen fram som en levande del av Sveriges kulturarv. Projektets centrala del var den stora utställningen *Spetsar på Slottet* som visades på Vadstena slott.

Knypplaresidens var ännu en del inom Knypplåret ett samarbete mellan region Östergötland, Vadstena kommun och Hemslöjden i Östergötland initierades och genomfördes ett knypplaresidens "Knyppling <3 Cirkus" där cirkusartister och slöjdare möttes för att utforska knypplingens teknik, historia och estetiska uttryck i ett tvärkonstnärligt samarbete för att inspirera, utforska och utveckla nya uttryck.

Länkar till Vadstena kommun, CSKV, region Östergötland.

Vadstena kommun, info: <https://info.vadstena.se/vadstena2025/>

<https://www.vadstena.se/nu-borjar-nedrakningen-infor-knyppelaret/>

Centrum för svensk knyppling i Vadstena, <https://www.svenskeknyppling.se/>

Region Östergötland,

<https://utveckling.regionostergotland.se/ru/utvecklingsomraden/kultur/konst-och-kulturomraden/cirkus/residens/knyppling-3-cirkus>

VADSTENA
KOMMUN

Bilaga 2

Vadstena kommun - intresseanmälan om att bli en kreativ stad inom **Unesco Creative Cities Network, UCCN**, inom området **hantverk och folklig konst**.

Handlingsplan, ett förslag

Handlingsplanen omfattar ett år av förberedelser och fyra år där vi etappvis arbetar med att samordna, stärka och utveckla folkkonsten i Vadstena och region Östergötland, med särskilt fokus på knypplingens tradition, samtid och framtid. Arbetet bygger på nära samverkan mellan Vadstena och Norrköpings kommuner, regionen, museum, enskilda utövare och övriga civilsamhället för att skapa en långsiktigt hållbar, jämställd och inkluderande verksamhet som förenar kulturarv, kreativitet och innovation. Samverkan och utbyte med städer inom Creative Cities och andra internationella organisationer, städer som arbetar med knyppling, spetsstillverkning och folkkonst är av största vikt. Varje år genomförs en analys och en utvärdering som ligger till grund för det fortsatta arbetet.

Målet är att genom samverkan stärka hela regionen. Genom nätverket Creative Cities vill vi utveckla vår verksamhet och delge andra vår specifika kunskap och därmed öppna upp för nya influenser och samarbeten. Vi ska arbeta för att ett Folkkonstcentrum etableras som en fysisk och digital plattform för utbildning, residens och kreativt lärande i samarbete med universitet, skolor, föreningar och internationella aktörer.

År 2025 - 2026, Kartläggning och arbete inför ansökan till Unesco Creative Cities:

För att förbereda och utarbeta ansökan till Unesco Creative Cities fokuserar vi på att dokumentera och inventera lokala folkkonststraditioner med särskilt fokus på knyppling, konst, musik, slöjd och muntligt berättande. I arbetet ingår att undersöka förutsättningarna för att etablera ett Folkkonstcentrum. Vi genomför workshops och kurser i knyppling särskilt för unga och nya målgrupper genom Kulturskolan. Ett samarbete med Norrköpings kommun, Hemslöjden i Östergötland, Östergötlands museum och region Östergötland introduceras för att säkerställa att regionen som helhet engageras. Kartläggning av andra städer som arbetar med folkkonst och knyppling inom Creative Cities och OIDFA (internationell förening för sydd och knypplad spets) m.fl..

Året avslutas med en **analys och utvärdering** av genomförda aktiviteter, som används för att planera nästa steg som innebär ansökan till Unesco Creative Cities.

Vadstena kommun

Postadress 592 80 Vadstena | Besöksadress Klosterledsgatan 35
Tel 010-234 70 00 | E-post vadstena.kommun@vadstena.se

www.vadstena.se

VADSTENA
KOMMUN

År 1 – Nya plattformar och delaktighet:

Det första året syftar till att öka engagemang och synlighet. Folkkonst integreras i stadens offentliga rum genom installationer och ljusprojektioner. Skolprogram utvecklas så att elever får möta folkkonstnärer, och slöjdkurser på Kulturskolan byggs ut. Arbetet med Folkkonstcentrum och samarbetet med Norrköpings kommun, Hemslöjden i Östergötland och region Östergötland fördjupas. En Folkkonstfestival genomförs där knyppling, folkdräkt, musik, dans och slöjd möts. Aktuella föreningar inom knyppling och hantverk bildar ett nätverk för samverkan och utveckling. En **utvärdering** genomförs för att mäta delaktighet, publikrespons och samarbetseffekter.

År 2 – Internationellt utbyte:

Det andra året fokuserar på internationell samverkan och bibehåller och utvecklar resultaten från år 1. Ett residensprogram för folkkonstnärer, särskilt knypplare, musiker och slöjdare, etableras med fokus på UNESCO Creativ Cities och den internationella knypplarföreningen OIDFA. Vadstena deltar aktivt i internationella nätverk, festivaler och mässor, samt samarbetar med andra europeiska städer som arbetar med knyppling. Folkkonstcentrum vidareutvecklas som en plattform för konst, mönster och design.

En **analys och utvärdering** görs för att identifiera erfarenheter och stärka internationella relationer.

År 3-Förnyelse och framtid:

Under det tredje året betonas innovation där traditionell folkkonst möter ny teknik, såsom digitalt designade knypplingsmönster och ljudinstallationer med folkmusik, bibehåller och utvecklar resultaten från år 2. En sammanfattande rapport tas fram som underlag för nästa planperiod. Vadstena befäster sin position som en aktiv region för levande folkkonst inom UNESCO:s nätverk.

Samverkan med Norrköping och regionen, utvecklingen av Folkkonstcentrum fortsätter.

Året avslutas med en **omfattande utvärdering** av årets arbete, regional påverkan och internationella relationer.

År 4 – Etablering och fördjupning:

Det fjärde året markerar en konsolidering av arbetet. Med de samlade erfarenheterna och ett upparbetat starkt nätverk kan man se ett nytt fullt utvecklat Folkkonstcentrum, en regional och internationell mötesplats med knyppling i centrum. Här bedrivs utbildningar, residensprogram inom folkkonst och hantverk. Folkkonstfestivalen har etablerats som en återkommande tradition som lockar både lokala och internationella deltagare. Vadstena har därmed blivit ett ledande centrum för folkkonst, kreativt lärande och hållbar kulturutveckling. En stad med spetskompetens. Planen avslutas med en analys och utvärdering som sammanfattar resultaten och lägger grunden för kommande arbete.

Avsiktsförklaring

*Stöd för Vadstena kommuns ansökan till UNESCO:s nätverk för kreativa städer –
konsthantverk och folkkonst*

Hemslöjden i Östergötland uttrycker härmed sitt fulla stöd för Vadstena kommuns ansökan om att bli medlem i UNESCO:s nätverk för kreativa städer (UCCN) inom kategorin konsthantverk och folkkonst, med särskilt fokus på den unika traditionen av knyppling.

UNESCO:s nätverk för kreativa städer, som etablerades 2004, syftar till att stärka det internationella samarbetet mellan städer som har identifierat kreativitet som en strategisk resurs för hållbar utveckling.

Vadstena är ett lysande exempel på en plats där tradition och innovation möts inom ett levande och mångfacetterat kulturliv. Vadstenas knypplétradition är internationellt erkänd och djupt rotad i det lokala kulturarvet. Men knypplingen står inte ensam – den är en del av ett bredare sammanhang där flera uttryck för folkkonst samverkar och förstärker varandra.

Bland dessa uttryck vill vi särskilt lyfta fram:

- **Traditionella dräkter och textila traditioner**, där knypplingen ofta spelar en central roll i design och sömnad. Dessa traditioner bär både estetiska och identitetsskapande värden och förs vidare mellan generationer.
- **Folkmusik och körtraditioner**, som sträcker sig från medeltida klosterarv till dagens folk- och körmusikfestivaler. Denna musikaliska mångfald bidrar till ett rikt och inkluderande kulturliv.
- **Slöjd, hantverk och handarbete**, såsom träarbete, keramik, smide och vävning, som utövas av lokala hantverkare och inom ramen för folkbildning. Dessa uttryck är både konstnärliga och funktionella och speglar en stark lokal förankring.
- **Berättande traditioner**, i form av historiska vandringar, pilgrimsskildringar och sagor, där tradition kombineras med ny dramatik och scenkonst.

Tillsammans skapar dessa uttryck en kulturell grund som gör Vadstena till en självklar kandidat för UNESCO:s nätverk – en plats där kreativitet, tradition och hållbarhet går hand i hand.

Hemslöjden i Östergötland ser med stor tillförsikt på Vadstena kommuns ambition att inte bara bli medlem i UNESCO:s nätverk för kreativa städer, utan även att på sikt utveckla ett Folk Art Center – en mötesplats för kunskap, kreativitet och internationellt utbyte. Vi ser fram emot att vara en aktiv partner i detta arbete.

Andreas Sohlberg

Verksamhetsledare

Hemslöjden i Östergötland

Linköping, den 20 oktober 2025

Bilaga 4

Vadstena kommun - intresseanmälan om att bli en kreativ stad inom **Unesco Creative Cities Network, UCCN**, inom området **hantverk och folklig konst**.

Agenda 2030

	3:4 Främja psykisk hälsa och välbefinnande	Att skapa med händerna är en källa till välbefinnande. Forskning visar att handarbete minskar stress, sänker blodtrycket och ökar koncentrationen.
	4.7 - Främja hållbar utveckling genom utbildning och kultur.	Kurser, workshops och skolprojekt överföra hantverkskunskap mellan generationer. Främjar livslångt lärande och kulturell förståelse. Knyppning samma grund som programmering.
	5.a - Lika rätt till ekonomiska resurser och ägande samt tillgång till finansiella tjänster.	Stärka knyppning och folkkonst och deras roll i kreativt företagande och kulturproduktion.
	8.3 – Stödja småföretag och hållbara näringar.	Hantverk och folkkonst skapar kulturdrivna mikroföretag, utbildning och lokal turism.
	11.4 – Skydda världens kultur- och naturarv.	Knyppning och folkkonst integreras i stadsrum, utsmyckningar och lokala traditioner som stärker identitet och social gemenskap.
	12.8 - Främja livsstilar i harmoni med naturen.	Hantverk bygger på resurshushållning, återbruk och långsiktig design – en motvikt till slit-och-släng-kulturen.
	17.17 - Stärk globala partnerskap för hållbar utveckling.	Internationella nätverk som UNESCO och OIDFA främjar kunskapsutbyte och kulturellt samarbete.

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

§ 108

Riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete

Vår beteckning: KS/2025:214 - 171

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

1. Förslag till riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete Vadstena kommun antas och gäller från och med 1 oktober 2026.

Sammanfattning

Denna riktlinje konkretiserar och reglerar det systematiska brandskyddsarbete (SBA) som ska bedrivas inom Vadstena kommun. Riktlinjen omsätter policy för brandskyddsarbete Vadstena kommunkoncern praktiskt och kontrollerbart. Riktlinjen gäller för samtliga kommunala förvaltningar, verksamheter och fastigheter.

SBA syftar till att förebygga brand, säkerställa ett fungerande organisatoriskt och tekniskt brandskydd och skapa ett enhetligt, långsiktigt och spårbart arbetssätt genom hela organisationen.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår därför att kommunstyrelsen antar förslag till riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete Vadstena kommun.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott daterad den 29 juli

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

Förslag till riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete

Beslutet med handlingar expedieras till

Samtliga nämnder

Motala- Vadstena räddningstjänst

Beslutet expedieras till

-

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott daterad den 29 juli

Förslag till riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete

Beslutet med handlingar expedieras till

Samtliga nämnder

Motala- Vadstena räddningstjänst

Beslutet expedieras till

-

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott

Riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete Vadstena kommun

Vår beteckning: KS/2025:214 – 171 Förebyggande brandförsvär,
brandsyn

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen beslutar:

1. Förslag till riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete Vadstena kommun antas och gäller från och med 1 oktober 2026.

Sammanfattning

Denna riktlinje konkretiserar och reglerar det systematiska brandskyddsarbete (SBA) som ska bedrivas inom Vadstena kommun.

Riktlinjen omsätter policy för brandskyddsarbete Vadstena kommunkoncern praktiskt och kontrollerbart. Riktlinjen gäller för samtliga kommunala förvaltningar, verksamheter och fastigheter.

SBA syftar till att förebygga brand, säkerställa ett fungerande organisatoriskt och tekniskt brandskydd och skapa ett enhetligt, långsiktigt och spårbart arbetssätt genom hela organisationen.

Kommunstyrelsens förvaltning föreslår därför att kommunstyrelsen antar förslag till riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete Vadstena kommun.

Finansiering

Ärendet är kostnadsneutralt.

Samråd

Beskriv samråd.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott daterad den 29 juli

Förslag till riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete

Beslutet med handlingar expedieras till

Samtliga nämnder

Motala- Vadstena räddningstjänst

Beslutet expedieras till

-

Kommunstyrelsens förvaltning

Madeleine Andersson
Kommundirektör

Johan Axén
Säkerhetschef

VADSTENA
KOMMUN

Riktlinje för systematiskt brandskyddsarbete Vadstena kommun

Gäller från och med 1 oktober 2026

Antagen av Kommunstyrelsen 2026-09-xx, § XX

Ärendebeteckning: KS/2025:214-171 Förebyggande brandförsvar, brandsyn | Ansvarig handläggare:
Säkerhetschef

VADSTENA
KOMMUN

Versionshistorik

Datum	Beskrivning	Uppföljning
2026-09-xx	Antagen	I samband med nästa mandatperiod

VADSTENA
KOMMUN

Innehåll

1. Inledning.....	1
2. Syfte och tillämpning.....	1
3. Ansvar och organisation.....	1
3.1 Verksamhetsutövare.....	2
3.1.1 Kommunstyrelsen.....	2
3.1.2 Trygghets- och säkerhetsavdelningen.....	2
3.1.3 Förvaltningschef.....	2
3.1.4 Enhetschef/verksamhetschef/rektor.....	2
3.1.5 Säkerhetsombud.....	3
3.1.6 Föreståndare brandfarlig vara.....	3
3.1.7 Medarbetare.....	4
3.1.8 Samordning.....	4
3.2 Fastighetsägaren.....	4
3.2.1 Samhällsbyggnadschef.....	4
3.2.2 Fastighet- och exploateringschef.....	5
3.2.3 Driftansvarig fastighet och teknik.....	5
3.2.4 Anläggningsskötare brandlarm och sprinkler.....	5
4. SBA-processen i Vadstena kommun.....	6
4.1 Brandskyddsorganisation.....	6
4.2 Riskinventering och riskbedömning.....	6
4.3 Tekniskt brandskydd.....	6
4.4 Organisatoriskt brandskydd.....	6
4.5 Heta arbeten.....	7
4.6 Brandskyddsutbildning.....	7
4.7 Egenkontroller.....	7
4.8 Avvikelse och åtgärder.....	7
4.9 Dokumentation.....	8
4.10 Uppföljning och tillsyn.....	8
4.10.1 Verksamheten.....	8
4.10.2 Fastighetsägarna.....	8
5. Specifika brandskyddsrutiner.....	9

VADSTENA
KOMMUN

6. Utrymning och hantering av brand.....	9
7. Kommunikation och information.....	9
8. Uppföljning och revidering.....	10

VADSTENA
KOMMUN

1. Inledning

*Denna riktlinje konkretiserar och reglerar det systematiska brandskyddsarbete (SBA) som ska bedrivas inom Vadstena kommun. Riktlinjen omsätter **policy för brandskyddsarbete Vadstena kommun** praktiskt och kontrollerbart. Riktlinjen gäller för samtliga kommunala förvaltningar, verksamheter och fastigheter.*

SBA syftar till att förebygga brand, säkerställa ett fungerande organisatoriskt och tekniskt brandskydd och skapa ett enhetligt, långsiktigt och spårbart arbetssätt genom hela organisationen.

2. Syfte och tillämpning

*Riktlinjen ska säkerställa att kommunen bedriver ett strukturerat, förebyggande och långsiktigt systematiskt brandskyddsarbete som omsätter **policy för brandskyddsarbete Vadstena kommunkoncern i praktiken**. Arbetet ska bidra till att ingen person kommer till skada eller omkommer till följd av brand, att kommunens egendom och samhällsviktiga verksamheter skyddas mot brand och driftstörningar samt att brandskyddet är robust, anpassat efter verksamheternas risker och uppfyller krav enligt **Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)** samt **Statens räddningsverks allmänna råd och kommentarer om systematiskt brandskyddsarbete SRVFS 2004:3**.*

Riktlinjen ska även säkerställa att alla medarbetare har tillräckliga kunskaper för att kunna bidra till ett säkert och fungerande brandskydd. Den gäller för alla kommunala verksamheter samt för alla byggnader där kommunen är fastighetsägare.

3. Ansvar och organisation

*Det systematiska brandskyddsarbetet i Vadstena kommun bedrivs inom två huvudsakliga ansvarsområden: **verksamhetsutövare** och **fastighetsägare**. Ansvarsuppdelningen säkerställer att kommunens brandskydd är robust, kunskapsbaserat och utformat för att skydda*

VADSTENA
KOMMUN

människor, egendom och samhällsviktig verksamhet i enlighet med kommunens policy.

3.1 Verksamhetsutövare

Nedan beskrivs ansvarsfördelningen för verksamhetsutövarens del av det systematiska brandskyddsarbetet inom Vadstena kommun.

3.1.1 Kommunstyrelsen

*Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det systematiska brandskyddsarbetet bedrivs, utvecklas och följs upp inom kommunen. Kommunstyrelsen ansvarar även för att tillräckliga resurser avsätts för att uppnå målen i **policy för brandskyddsarbetet Vadstena kommunkoncern**.*

3.1.2 Trygghets- och säkerhetsavdelningen

Trygghets- och säkerhetsavdelningen ansvarar för att samordna och utbilda säkerhetsombud för att säkerställa tillräcklig kompetens inom området. Avdelningen samlar in och strukturerar verksamheternas egenkontroller som underlag för uppföljning och fungerar som stöd till hela organisationen med sakkunskap inom systematiskt brandskyddsarbete. Säkerhetschefen är verksamhetsutövarens övergripande brandskyddsansvarige.

3.1.3 Förvaltningschef

Förvaltningschefen ansvarar för att respektive förvaltnings systematiska brandskyddsarbete bedrivs enligt denna riktlinje och bidrar till målen i policy för systematiskt brandskyddsarbete. Förvaltningschefen ska även säkerställa att verksamheter rapporterar brister samt följer upp och genomför nödvändiga åtgärder.

3.1.4 Enhetschef/verksamhetschef/rektor

Enhetschef, verksamhetschef eller rektor ansvarar för att verksamheten bedriver systematiskt brandskyddsarbete i enlighet med denna riktlinje genom att säkerställa att egenkontroller genomförs, utbildningar och utrymningsövningar utförs samt att fastställda rutiner följs i den dagliga verksamheten.

VADSTENA
KOMMUN

Chefen ansvarar för att avvikelser hanteras, följs upp och rapporteras samt deltar som ansvarig representant för verksamheten vid räddningstjänstens tillsyn. Rollen ansvarar även för att utse säkerhetsombud inom verksamheten och, vid behov, föreståndare för brandfarlig vara.

Ansvar för arbetsuppgifter inom SBA kan delegeras organisatoriskt, men det övergripande ansvaret enligt LSO kvarstår hos verksamhetsansvarig.

3.1.5 Säkerhetsombud

Säkerhetsombudet ansvarar för att genomföra verksamhetens egenkontroller av brandskyddet och ska ha genomgått räddningstjänstens utbildning för brandombud eller motsvarande utbildning. Rollen fungerar som ett praktiskt stöd i verksamhetens systematiska brandskyddsarbete och ska uppmärksamma behov av utrymningsövningar samt påkalla detta till fastighetsägaren.

Säkerhetsombudet deltar som stöd till chef vid räddningstjänstens tillsyn och fungerar som verksamhetens kontaktperson gentemot fastighetsägaren i frågor som rör brandskydd. Rollen ska även bidra till att identifiera brister, följa upp åtgärder samt verka för att brandskyddsarbetet hålls aktuellt och fungerande i den dagliga verksamheten.

3.1.6 Föreståndare brandfarlig vara

Föreståndaren för brandfarlig vara ansvarar för att hantering, förvaring och inköp av brandfarliga varor sker i enlighet med gällande lagstiftning och föreskrifter. Rollen ska upprätta och hålla dokumentation aktuell avseende hantering av brandfarliga varor, inklusive riskbedömningar, mängder och förvaringsplatser.

Föreståndaren ska säkerställa att rutiner för hantering, förvaring och avfallshantering finns och är kända av berörd personal samt verka för att personalen har nödvändiga kunskaper och att utbildning genomförs vid behov. Rollen ansvarar även för att anmäla förändringar i verksamheten som påverkar mängd eller typ av brandfarliga varor,

VADSTENA
KOMMUN

delta vid räddningstjänstens tillsyn och rapportera brister och avvikelser till ansvarig chef

3.1.7 Medarbetare

Alla medarbetare ska känna till verksamhetens utrymningsvägar, larmrutiner och grundläggande brandskyddsregler. Medarbetare ansvarar även för att rapportera brister och iakttagelser som kan påverka brandskyddet.

3.1.8 Samordning

I lokaler där flera verksamheter vistas samtidigt ska samordningsansvarig utses och dokumenteras för att säkerställa en samordnad och säker brandskyddsnivå.

3.2 Fastighetsägaren

I Vadstena kommun ansvarar Samhällsbyggnadsförvaltningen för kommunens samtliga byggnader och därmed för fastighetsägarens del av det systematiska brandskyddsarbetet. Fastighetsägarens ansvar omfattar att säkerställa ett fungerande, robust och lagenligt tekniskt brandskydd som bidrar till kommunens övergripande mål för brandskyddsarbetet.

Fastighetsägaren ansvarar för att byggnadernas tekniska brandskydd uppfyller skäliga krav enligt LSO och andra gällande regelverk. Fastighetsägaren ska utföra, dokumentera och följa upp kontroll, service och underhåll av byggnadens brandskyddssystem samt upprätta och hålla aktuell gränsdragningslista mellan verksamhetsutövare och fastighetsägare.

Fastighetsägaren ansvarar även för att genomföra SBA-ronder samt säkerställa att eventuella brister dokumenteras och åtgärdas. Samverkan ska ske med verksamhetsutövaren för att skapa en gemensam och aktuell helhetsbild av byggnadens brandskydd.

3.2.1 Samhällsbyggnadschef

Samhällsbyggnadschefen har det övergripande ansvaret för fastighetsägarens brandskyddsarbete och ska säkerställa att organisation, resurser och rutiner finns för att fullgöra

VADSTENA
KOMMUN

fastighetsägarens skyldigheter. Rollen ansvarar även för att följa upp att det tekniska brandskyddet är ändamålsenligt, säkert och dokumenterat.

3.2.2 Fastighet- och exploateringschef

Fastighet- och exploateringschefen leder den operativa verksamheten inom fastighetsområdet och ansvarar för att ansvarsfördelningen inom SBA är tydlig. Rollen ska säkerställa att kontroller, egenkontroller och åtgärder genomförs inom drift, underhåll och reparationer samt att gränsdragningslistan efterlevs i samarbete med verksamhetsutövaren.

3.2.3 Driftansvarig fastighet och teknik

Driftansvarig fastighet och teknik är fastighetsägarens brandskyddsansvarige och leder anläggningsskötarna inom området. Rollen deltar som fastighetsägarens representant vid räddningstjänstens tillsynsbesök och ansvarar för att beställa revisionsbesiktningar av brandlarms- och sprinkleranläggningar.

Driftansvarig ska säkerställa att brister i det tekniska brandskyddet åtgärdas utan dröjsmål och samverka med verksamhetsutövaren i frågor som påverkar drift och säkerhet.

3.2.4 Anläggningsskötare brandlarm och sprinkler

Anläggningsskötare utses för kommunens anläggningar och ansvarar för den dagliga skötseln enligt gällande regler och leverantörens anvisningar. Rollen ska genomföra regelbundna kontroller av brand- och sprinkleranläggningar, dokumentera utförda kontroller och rapportera avvikelser till driftansvarig.

Anläggningsskötaren ansvarar även för att säkerställa att funktionsprov och larmtester utförs enligt fastställda intervaller, verka för att anläggningarna hålls driftsäkra samt delta vid servicebesök och revisionsbesiktningar när så krävs. Rollen utför även fastighetsägarens SBA-ronder.

VADSTENA
KOMMUN

4. SBA-processen i Vadstena kommun

Det systematiska brandskyddsarbetet (SBA) i Vadstena kommun bygger på en återkommande och dokumenterad process som säkerställer ett robust, enhetligt och långsiktigt brandskydd i hela organisationen. Processen omfattar riskhantering, tekniskt och organisatoriskt brandskydd, utbildning, egenkontroller, avvikelshantering och uppföljning.

4.1 Brandskyddsorganisation

Varje verksamhet ska ha en tydligt dokumenterad brandskyddsorganisation där roller och ansvar framgår. Dokumentation ska uppdateras årligen och vara tillgänglig för medarbetare samt vid tillsyn.

4.2 Riskinventering och riskbedömning

Riskinventering och riskbedömning ska genomföras minst årligen samt vid förändringar i verksamhet eller lokal. Arbetet ska dokumenteras enligt kommunens mall och inkludera tekniska, organisatoriska och verksamhetsspecifika risker. Riskbedömningen utgör grunden för val av skyddsnivå, åtgärder och prioriteringar.

4.3 Tekniskt brandskydd

Fastighetsägaren ansvarar för att det tekniska brandskyddet är ändamålsenligt, kontrollerat och dokumenterat. Det tekniska brandskyddet omfattar bland annat brandlarm och detektorer, sprinkler, släckutrustning, brandcellsindelning och dörrstängare, nöd- och utrymningsbelysning, utrymningsvägar, utrymningsbeslag samt ventilationsfunktioner kopplade till brandskyddet.

4.4 Organisatoriskt brandskydd

Verksamhetsutövaren ansvarar för verksamhetens SBA-rond, rutiner för utrymning, hantering av brandfarlig vara, tillsyn av utrymningsvägar samt tillbudsrapportering och avvikelshantering. Verksamhetsutövaren ansvarar även för att rutiner för förvaring, städning och ordning hålls aktuella och följs i verksamheten.

4.5 Heta arbeten

Heta arbeten får endast utföras av personer som har giltigt certifikat enligt gällande regelverk. Tillståndsansvarig ansvarar för att kontrollera certifikat och bedöma om arbetet kan utföras på ett säkert sätt. Tillstånd ska utfärdas innan arbetet påbörjas och brandvakt ska utses när så krävs.

*Efterbevakning ska genomföras enligt gällande krav och dokumentation kring heta arbeten ska sparas enligt kommunens rutiner. Vadstena kommuns utsedda tillståndsansvariga är **driftansvarig fastighet och teknik, fastighet- och exploateringschef samt säkerhetschef**.*

4.6 Brandskyddsutbildning

All personal ska genomgå grundläggande brandskyddsutbildning enligt fastställd rutin. Fördjupad utbildning ska ges till säkerhetsombud och brandskyddsansvariga.

Utrymningsövningar ska genomföras minst årligen och inom skolverksamhet varje termin. Övningarna ska samordnas med fastighetsägarens kvartalsprov av brandlarmet. Verksamheter där personer har nedsatt förmåga att utrymma ska genomföra verksamhetsanpassade utrymningsövningar.

4.7 Egenkontroller

Egenkontroller ska genomföras enligt fastställda intervall i gränsdragningslistan och kan vara månatliga, kvartalsvisa eller årliga beroende på kontrolltyp. Kontrollerna ska dokumenteras i kommunens system eller enligt fastställd mall.

Verksamheten ska spara dokumenterade egenkontroller fysiskt på plats samt skicka en kopia till trygghets- och säkerhetsavdelningen.

4.8 Avvikelser och åtgärder

Alla brister i brandskyddet ska rapporteras till närmaste chef och fel som påverkar det tekniska brandskyddet ska omedelbart anmälas till

VADSTENA
KOMMUN

fastighetsägaren. Vid kvarstående brister ska åtgärdsplan upprättas och dokumentation ska sparas och följas upp.

4.9 Dokumentation

Riskbedömningar, egenkontroller, utbildningar, övningar, åtgärdsplaner, brandskyddsorganisation samt avvikelser och brandtillbud ska alltid dokumenteras. Dokumentationen ska vara spårbar och lättillgänglig vid tillsyn.

4.10 Uppföljning och tillsyn

Uppföljning och tillsyn är avgörande delar av det systematiska brandskyddsarbetet och säkerställer att verksamheternas och fastighetsägarens ansvar fullföljs enligt gällande krav. Genom återkommande kontroller, tydlig rapportering och strukturerad återkoppling skapas ett långsiktigt, tillförlitligt och spårbart brandskydd.

Uppföljningen omfattar både organisatoriska och tekniska delar av brandskyddet och bygger på dokumentation från riskbedömningar, egenkontroller, utbildningar samt avvikelserapporter. Resultaten ligger till grund för förbättringsåtgärder, prioriteringar och verksamheternas förberedelser inför tillsyn enligt LSO.

4.10.1 Verksamheten

Trygghets- och säkerhetsavdelningen ansvarar för årlig intern uppföljning av verksamheternas systematiska brandskyddsarbete. Resultatet ska rapporteras till respektive förvaltningschef och riktlinjen ska stödja verksamheternas förberedelser inför tillsyn enligt LSO.

4.10.2 Fastighetsägarna

Samhällsbyggnadsförvaltningen ansvarar för att årligen följa upp drift, underhåll och funktionskontroller av det tekniska brandskyddet. Resultaten ska dokumenteras och rapporteras till samhällsbyggnadschef samt berörda verksamheter.

Fastighetsägaren ansvarar för att byggnadens tekniska brandskydd uppfyller gällande krav inför tillsyn enligt LSO och att identifierade brister åtgärdas skyndsamt. Samverkan ska ske med verksamhetsutövaren genom driftmöten för att säkerställa en gemensam bild av brandskyddsnivån.

5. Specifika brandskyddsrutiner

Följande rutiner ska arbetas fram och användas:

- *Systematiskt brandskyddsarbete för verksamhet.*
- *Systematiskt brandskyddsarbete för fastighetsägare.*
- *Heta arbeten*
- *Rutiner för elektrisk utrustning.*
- *Rutiner vid om- eller nybyggnation.*
- *Tillfällig övernattning.*
- *Säkerhetsombud*

Varje rutin kan finnas som bilaga eller lokal instruktion.

6. Utrymning och hantering av brand

Larmrutiner ska vara kända av all personal och samlingsplatser ska vara tydligt markerade. Efter genomförd utrymning ansvarar chef för att personal samt brukare eller elever räknas in.

Återgång till byggnaden får endast ske efter klartecken från räddningstjänsten.

7. Kommunikation och information

Aktuell information om brandskydd ska finnas tillgänglig i varje verksamhet. Nyanställda ska introduceras i det systematiska brandskyddsarbetet vid anställningens start och regelbundna informationsinsatser ska genomföras under året.

VADSTENA
KOMMUN

8. Uppföljning och revidering

Riktlinjen ska ses över under första kvartalet i varje ny mandatperiod eller vid förändrad lagstiftning eller större organisationsförändringar. Säkerhetschefen ansvarar för samordnad revidering och förändringar beslutas av kommunstyrelsen.

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

§ 109

Byte till Prisindex Kommunal Verksamhet (PKV) för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Vår beteckning: KS/2026:151 - 174

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) används som grund vid revidering av taxan för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll från och med 2027-01-01
2. Kommunstyrelsen ges rätt att för varje kalenderår besluta att höja de i denna taxa antagna avgifterna med en procentsats motsvarande förändringen i prisindex för kommunal verksamhet (PKV) för det aktuella kalenderåret, baserat på index publicerat av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i oktober månad.

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Sveriges Skorstensfejarmästares Riksförbund (SSR) har tillsammans tagit fram en ny rekommendation om index för årlig återkommande justering av taxor för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Den nya rekommendationen är PKV.

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott 2026-08-24

Motala kommun använder idag sotningsindex för att justera taxan och SKR rekommenderar att snarast byta index för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Anledningen till att kommunen behöver byta index är att sotningsindex kommer att upphöra år 2029. Nuvarande sotningsavtal sträcker sig fram till år 2030 vilket innebär att det blir tvingade till att byta index under avtalsperioden. Sotningsindex medför också mycket extraarbete både för kommuner likväl som för SKR, SSR och sotningsentreprenörerna (se bilaga 1).

Räddningstjänsterna för Motala, Vadstena och Ödeshögs kommuner har ett gemensamt sotningsavtal och har därmed kommit överens med nuvarande avtalspart om att byta till PKV vid årsskiftet 2026/2027 (se bilaga 2).

I juli 2026 justeras taxorna enligt sotningsindex till de värden som framgår i bilaga 3. Värden i bilagan kommer sedan att räknas upp med PKV för oktober månad innevarande år och börjar att gälla vid årsskiftet 2026/2027. Den faktiska uppräknings med PKV kan fastställas först i oktober då index publiceras.

Räddningstjänsten har varit i kontakt med SKR som har räknat på att inga andra justeringar behöver göras vid övergången till PKV.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott daterad den 19 maj 2026

Rekommendationer om index för justering av sotningstaxor

Tillägsavtal

VADSTENA
KOMMUN

Protokollsutdrag Kommunstyrelsens arbetsutskott

2026-08-24

Beslutet med handlingar expedieras till

Räddningstjänsten

Beslutet expedieras till

-

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott

Byte till Prisindex Kommunal Verksamhet (PKV) för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Vår beteckning: KS/2026:151 – 174 Sotningsväsen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Prisindex för kommunal verksamhet (PKV) används som grund vid revidering av taxan för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll från och med 2027-01-01
2. Kommunstyrelsen ges rätt att för varje kalenderår besluta att höja de i denna taxa antagna avgifterna med en procentsats motsvarande förändringen i prisindex för kommunal verksamhet (PKV) för det aktuella kalenderåret, baserat på index publicerat av Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) i oktober månad.

Sammanfattning

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Sveriges Skorstensfejarmästares Riksförbund (SSR) har tillsammans tagit fram en ny rekommendation om index för årlig återkommande justering av taxor för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Den nya rekommendationen är PKV.

Motala kommun använder idag sotningsindex för att justera taxan och SKR rekommenderar att snarast byta index för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Anledningen till att kommunen behöver byta index är att sotningsindex kommer att upphöra år 2029. Nuvarande sotningsavtal sträcker sig fram till år 2030 vilket innebär att det blir tvingade till att byta index under avtalsperioden. Sotningsindex medför också mycket extraarbete både för kommuner likväl som för SKR, SSR och sotningsentreprenörerna (se bilaga 1).

Räddningstjänsterna för Motala, Vadstena och Ödeshögs kommuner har ett gemensamt sotningsavtal och har därmed kommit överens med nuvarande avtalspart om att byta till PKV vid årsskiftet 2026/2027 (se bilaga 2).

I juli 2026 justeras taxorna enligt sotningsindex till de värden som framgår i bilaga 3. Värden i bilagan kommer sedan att räknas upp med PKV för oktober månad innevarande år och börjar att gälla vid årsskiftet 2026/2027. Den faktiska uppräkningsen med PKV kan fastställas först i oktober då index publiceras.

Räddningstjänsten har varit i kontakt med SKR som har räknat på att inga andra justeringar behöver göras vid övergången till PKV.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens arbetsutskott daterad den 19 maj 2026

Rekommendationer om index för justering av sotningstaxor

Tillägsavtal

Beslutet med handlingar expedieras till

Räddningstjänsten

Beslutet expedieras till

-

Kommunstyrelsens förvaltning

Madeleine Andersson
Kommundirektör

VADSTENA
KOMMUN

Taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Gäller från och med 1 januari 2027

VADSTENA
KOMMUN

Versionshistorik

Datum	Beskrivning	Uppföljning
2023-04-25	Antagen	Årligen efter sotningsindex från SKR
2024-07-25	Reviderad	Årligen efter sotningsindex från SKR
2025-06-09	Reviderad	Årligen efter sotningsindex från SKR
2026-xx-xx	Reviderad	Årligen efter sotningsindex från SKR

VADSTENA
KOMMUN

Innehåll

Taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap 6§.....	4
§ 1 Inledande bestämmelser.....	4
§ 2 Rätten till ersättning.....	4
§ 3 Beslut om taxa.....	4
§ 4 Ändring av taxa.....	4
§ 5 Ikraftträdande.....	4

VADSTENA
KOMMUN

Taxa för rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap 6§

Nedan angivna bestämmelser ingår tillsammans med tabell 1-2 i kommunens beslut att anta taxan enligt lag (2003:778) om skydd mot olyckor, 3 kap 6 §.

§ 1 Inledande bestämmelser

Enligt LSO (2003:778) får kommunen föreskriva att avgift ska betalas för rengöring och brandskyddskontroll.

Enligt denna taxebestämmelse utgår avgift för

1. Rengöring
2. Brandskyddskontroll

§ 2 Rätten till ersättning

Den kommunen anlitar för rengöring och brandskyddskontroll har rätt till ersättning från fastighetsägaren enligt taxan i tabell 1-2.

§ 3 Beslut om taxa

Taxan fastställs av kommunfullmäktige.

§ 4 Ändring av taxa

Kommunstyrelsen får för varje kalenderår besluta att höja de i denna taxa antagna avgifterna med en procentsats för det innevarande kalenderåret i prisindex för kommunal verksamhet (PKV) som finns publicerat på SKR:s hemsida i oktober månad.

§ 5 Ikraftträdande

Denna taxa träder i kraft den 2027-01-01.

VADSTENA
KOMMUN

Tabell 1

	Rengöring (sotning)		
		Exkl. moms	Inkl. moms
1	Objekt i småhus		
1.1	Grundavgift		
1.1.1	Helårsbebott hus	104 kr	130 kr
1.1.2	Fritidshus	198 kr	248 kr
1.2	Objektsavgift		
1.2.1	Värmepanna upp till 60 kW samt lokaleldstäder inkl. sotsug och övrig teknisk utrustning	360 kr	450 kr
1.2.2	För avbokad tid senare än 2 arbetsdagar före aviserad förrättning tas avgift ut	91 kr	114 kr
1.2.3	För ej avbokad tid tas avgift ut motsvarande grundavgift, en objektsavgift samt avgift enligt 1.2.2		
2	Övriga objekt		
2.1	Större värmepanna över 60 kW	timavgift*	timavgift*
2.2	Imkanaler i storkök och motsvarande	timavgift*	timavgift*
2.3	Annat än ovan angivna	timavgift*	timavgift*
2.4	För avbokad tid senare än 2 arbetsdagar före aviserad förrättning tas avgift ut	91 kr	114 kr
2.5	För ej avbokad tid tas avgift ut motsvarande entreprenörens faktiska kostnader		
3	Undersökningsarbeten		
	För undersökningsarbete eller annat beställt arbete	timavgift*	timavgift*
4	Särskilda bestämmelser		
4.1	Om vid utförande av arbete enligt punkt 1 undantagsförhållande föreligger genom avvikelser av nedan nämnt slag, uttas timavgift. - Sådan placering av objektet att rensluckor är svåråtkomliga (avviker från branschstandard). - Anordningar och konstruktionsdetaljer hindrar eller avsevärt försvårar användning av standardverktyg. - Där merarbete krävs för att demontera och montera luckor	timavgift*	timavgift*

VADSTENA
KOMMUN

	och andra detaljer för att kunna genomföra sotning. - Blockering av rensluckor eller av utrymme med renslucka. - Användning av mer än vanligt sotbildande bränsle, förekomsten av svårborttagbara blanksot-beläggningar eller av större sotmängd än normalt på grund av anläggningsfel. - Fastsättning av arbetsredskap i kanal eller dylikt		
4.2	För arbete på kunds uppdrag utanför ordinarie arbetstid, som är 07:00-16:00, får parterna träffa överenskommelse om pris.		
*	Timavgift		
	Timavgift per person (faktisk tid) - Timavgift debiteras även för förflyttningstid - Ersättning för fordon ingår i timavgiften - Teknisk utrustning t.ex. sotsug och tvättaggregat debiteras enligt överenskommelse med kund	577 kr	721 kr

UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

Cirkulärnr: 24:37
Diariernr: SKR2024/01331
Handläggare: Johan Gert
Ämnesord: Trygghet och säkerhet
Avdelning: Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Sektion/Enhet: Sektionen för planering säkerhet och miljö
Extern medverkan: Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund
Datum: 2024-08-26
Mottagare: Räddningsnämnder
Räddningschefer
Kommunala räddningstjänstorganisationer
Rubrik: Rekommendation om index för justering av
sotningstaxor
Ersätter: 02:83

Sammanfattning

SKR och SSR (Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund) rekommenderar PKV (Prisindex för kommunal verksamhet) som index för årsvis justering av sotningstaxor. De kommuner som använder sotningsindex uppmanas besluta om att byta index.

SLUT UPPGIFTER FÖR CIRKULÄRDATABASEN

CIRKULÄR 24:37

Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad
Johan Gert

Räddningsnämnder
Räddningschefer
Kommunala räddningstjänstorganisationer

Rekommendation om index för justering av sotningstaxor

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund (SSR) har tillsammans tagit fram en ny rekommendation om index för årlig återkommande justering av sotningstaxor, rengöring och brandskyddskontroll. Den ersätter den gamla rekommendationen om sotningsindex, enligt SKR:s cirkulär 2002:83, daterat 2002-09-12.

Den nya rekommendationen är att Prisindex för Kommunal Verksamhet (PKV) används för justering av sotningstaxor och att taxorna justeras den 1 januari. Den prognos för PKV för innevarande år som tas fram i oktober används för att justera taxan från den 1 januari nästkommande år. Tex. är det PKV för 2024 som publiceras i oktober 2024 som används för att justera taxan som ska gälla från den 1 januari 2025.

De kommuner som idag använder det befintliga sotningsindexet bör snarast undersöka möjligheterna att byta index för sotningstaxorna. Om det är fråga om en koncession finns regler om ändring i upphandlande avtal i 14 kap 8-14 §§ i lagen (2016:1147) om upphandling av koncessioner ("LUK").

SKR och SSR är överens om att kommun och sotningsentreprenör kan komma överens om att indexet för justering av taxorna kan bytas under innevarande avtal, om det finns förutsättningar för det i LUK eller annan relevant lagstiftning.

SKR och SSR kommer att fortsätta publicera sotningsindex under en övergångsperiod på fem år. Det innebär att sotningsindex publiceras sista gången år 2029. Kommunerna bör dock sträva efter att byta index snarast möjligt.

Vi ber er vänligen att, i förekommande fall, vidareförmedla informationen i detta cirkulär till berörda personer i kommuner som hanterar frågor om sotning på annat sätt än inom räddningstjänstorganisationen.

Anvisningar för byte av index

Det finns olika tillfällen som kan vara mer lämpade för att byta index för sotningstaxorna, beroende på hur sotningen är organiserad. Nedan redogörs för några varianter.

- **Byte av index inom befintligt avtal, koncession, mellan kommun och sotningsentreprenör**
 - Kommunen och entreprenören behöver komma överens om att ändra skrivningar om index i befintligt avtal.
 - Kommunen behöver besluta om nytt index för justering av sotningstaxorna.
 - Eftersom sotningsindex och PKV har olika tidpunkt för justeringar, 1 april respektive 1 januari, kommer det vid bytet mellan dessa index bli enbart nio månader mellan prisjusteringarna. SKR och SSR rekommenderar att ingen anpassning görs av prisjusteringarna för att kompensera för detta.
 - I de fall som kommunen har justerat taxan enligt sotningsindex vid en senare tidpunkt än den 1 april vid den senaste justeringen eller året dessförinnan bör detta särskilt beaktas för att hamna på rätt nivå i samband med övergången till nytt index. Kontakta SKR för hjälp med beräkningen av hur mycket taxan ska justeras vid övergången till PKV. Den anpassade justeringen vid övergången behöver framgå i kommunfullmäktiges beslut om nytt index för justering av sotningstaxorna.
- **Byte av index i samband med ny taxa/upphandling**
 - Inför ny upphandling av koncession för sotningsentreprenör kan kommunen besluta om nya sotningstaxor, rengöring och brandskyddskontroll, och index för justering av taxorna.
 - Kommunen kan då besluta om att antingen anta helt nya taxor, nivåer och konstruktion inklusive nytt index, eller att enbart fastställa användning av det nya indexet (PKV) för justering av taxan.
 - Det är upp till kommunen att avgöra hur bytet av index ska ta hänsyn till tidigare justeringar av taxorna. Det bör framgå i upphandlingsunderlaget om kommunen har tagit hänsyn till tidigare justering av taxorna. I de fall som kommunen har justerat taxan enligt sotningsindex vid en senare tidpunkt än den 1 april vid den senaste justeringen eller året dessförinnan och om kommunen vill beakta detta kan ni kontakta SKR för hjälp med beräkning av hur mycket taxan ska justeras vid övergången till PKV.
- **Byte av index för sotningstaxor när sotning utförs i kommunens egen regi**
 - I de fall kommunen sköter rengöring och eller brandskyddskontroll i egen regi behöver kommunen inte beakta

- någon särskild tidpunkt för beslut om nytt index för justering av taxorna respektive beslut om nya taxor.
- Se vidare föregående punkt om byte av index i samband med ny taxa.

Beslut om nytt index behöver tas i respektive kommunfullmäktige. I beslutet kan kommande justeringar av sotningstaxorna enligt PKV delegeras till räddningsnämnd, direktion eller motsvarande, för att underlätta justeringarna.

I samtliga fall behöver det framgå i beslutet angående nytt index när den första justeringen enligt det nya indexet ska ske, det vill säga vid vilket årsskifte. Vid innevarande avtal med sotningsentreprenör behöver beslut om nytt index tas inför kommande årsskifte, men efter innevarande års justering enligt sotningsindexet, om inte annat överenskommits. I de fall den första justeringen är anpassad för övergången behöver det framgå hur stor justeringen ska vara första gången.

Information om PKV finns här [PKV | SKR](#) och här [Indexjustering av avgifter i taxan | SKR](#).

Bakgrund

Ett unikt framtaget index som enbart gäller för sotningsverksamheten tillsammans med hur det är konstruerat medför mycket extraarbete både för kommuner likväl som för SKR, SSR och sotningsentreprenörerna.

I nuvarande sotningsindex ingår två separata komponenter, dels konsumentprisindex (KPI) och dels avtalade löneökningar för innevarande år. Det KPI-värde som enligt nuvarande modell ska användas publiceras först i mitten av mars vilket innebär korta ledtider för fastställande av det slutgiltiga sotningsindexet. Dessutom är det relativt vanligt att de år då det är avtalsrörelse så är de avtalade löneökningarna inte klara förrän tidigast månadsskiftet mars/april, ibland ännu senare. I praktiken är det därför ofta svårt att hinna med att justera sotningstaxorna till den 1 april eftersom publiceringen av sotningsindex ofta kommer tätt inpå eller ibland efter det datumet

Sotningsindex har dessutom begränsningar som bland annat uppmärksammades i samband med den försenade avtalsrörelsen 2020 som orsakades av den då pågående pandemin.

SKR och SSR har utifrån ovanstående undersökt alternativ till nuvarande sotningsindex, som kan underlätta för alla parterna och som ger ett liknande utfall.

Det underlättar även för kommunerna att utgå från samma index och tidpunkt för justering av sotningstaxor som SKR rekommenderar för andra taxor, till exempel inom lagen om skydd mot olyckor och lagen om brandfarliga och explosiva varor.

I SKR:s dialog med kommuner har det framkommit en önskan om en fortsatt rekommendation om index för justering av sotningstaxorna.

Den nya rekommendationen om index för justering av sotningstaxor är förankrad med de kommunala räddningstjänstrepresenterarna i SKR:s nätverk för kommunal räddningstjänst och i SSR:s styrelse.

Vid frågor eller behov av anpassade indexberäkningar går det bra att kontakta info@skr.se 08-452 70 00.

Sveriges Kommuner och Regioner
Avdelningen för tillväxt och samhällsbyggnad

Patrik Jakobsson

Ann-Sofie Eriksson